

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az átmeneti idő alatt hetenként egyszer jelenik meg.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Kiadásért felelős: Szilassy Zoltán, az OMGE igazgatója.
Felelős szerkesztő: Buday Barna.
Társerszerkesztő: Konkoly Thege Sándor dr.

Szerkesztőség: Budapest, IX., Köztelek-utca 8.
Telefon: József 51-05.

Kiadóhivatal: Budapest (Köztelek), IX. ker., Üllői-út 25. szám.
Telefon: József 99-81, József 99-82.

Előfizetési ár negyedévre 60 korona, OMGE tagoknak negyedévre 40 korona.

TARTALOM:

A közgazdasági egyetem megnyitása.
Dohánytermesztés — dohányárak. (Sz. Z.)
Szeszgyártás csiamadéból és tengeriszárból.
(Hérics-Tóth Jenő dr. és Weiser István dr.)
A beltenyésztés és rokontenyésztés. (Wellmann Oszkár dr.)
A hiányzó trágya pótlása. II. (Kozma Péter.)
Meg nem felelő ojtóanyagok. (Korolói János.)
Új rendeletek.
Virilizmus a vármegyékben. II. (Kruzy Ferenc.)
Könyvismertetés.
Vegyes közlemények.
Időjárás.
Tőzsde. Kereskedelem.

AZ OMGE KÖZLEMÉNYEL

Gyűlésnapok a Köztelken:

November 9-én, kedden d. u. 5 órakor: Földművelési és növénytermesztési szakosztály gyűlése.
15-én, hétfőn d. u. 5 órakor: Állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály gyűlése.
16-án, kedden d. u. 4 órakor: Egyesületi tanács gyűlése.
17-én, szerdán d. e. 10 órakor: Az OMGE igazgató-választmányának és a GEOSz vegrehajtóbizottságának gyűlése. (Tárgysorozat a tagoknak névszólólag megküldött meghívóban.)

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület állattenyésztési és állategészségügyi szakosztályának
f. évi november hó 15-én, hétfőn d. u. 5 órakor az OMGE székháza tanácstermében (IX., Köztelek-u. 5. sz., I. em.) tartandó gyűlésére.

Tárgyak:

1. A szakosztály megalakulása.
2. Bizottságok választása.
3. A szakosztály munkatervének megállapítása.
4. Új állategészségügyi törvény alkotása.

5. Panaszok az ojtóanyagok meg nem felelő volta miatt.

6. Az állatvásárookra vonatkozó korlátozások enyhítése.

(Előadó: Konkoly Thege Sándor dr. titkár.)
Budapest, 1920. november hó 3-án.

Somssich László gróf s. k.,
az OMGE elnöke.

A Közgazdasági Egyetem megnyitása.

Október 31-ikén nagy ünnepélyességgel megnyitották a Tudományegyetem közgazdaságtudományi karát, melyet Közgazdasági Egyetemnek szoktunk nevezni s ma már az új főiskola hivatásának szolgálatában áll.

Több, mint negyedszázados küzdelem záródott le ezzel a dátummal, mert a felső gazdasági oktatásnak egyetemi színvonalon való betetőzését az 1895. évi gazdakongresszus óta egyre követeljük.

Kezdetben külön mezőgazdasági főiskolát akartunk létesíteni. Egy ízben már a kérdés a megoldáshoz való közeledés állapotába jutott. A magyar kormány hivatalosan tanulmányoztatta a külföldi főiskolai intézményeket, sőt költségvetésbe is vett fel egy 20,000 koronás szerény tételt a főiskola céljaira. Ennél tovább azonban nem fejlődött a főiskolai mozgalom.

Tizenhét évi sikertelenség után elvesztvén azt a reményünket, hogy a magunk erejéből főiskolához juthassunk, csatlakoztunk a „Hangya” mozgalomhoz, amely Közgazdasági Egyetem alapítására irányult. Ezt a mozgalmat Balogh Elemér, a „Hangya” vezérigazgatója indította meg, akinek hosszas fáradozás után sikerült a különböző gazdasági érdekképviseleteket egyesíteni a közgazdasági egyetem terve mellett úgy, hogy valamennyien hozzájárultak a kultuszminiszterhez 1912-ben intézett felterjesztéshez. A javaslat kapcsán a „Hangya” a közgazdasági egye-

tem alapítási céljaira egy millió koronát ajánlott fel.

Ennek a lépésnek volt is fogantatója. Zichy János gróf kultuszminiszter az egyetem előkészítésére megbízást kapott az országgyűléstől, a közbejött politikai zavarok azonban a kérdést háttérbe tolták. Háboru alatt ismét szőnyegre került az egyetem ügye s Zichy kultuszminiszter a Tudományegyetem tanácsának meghallgatása után olyan megoldást készített elő, mely szerint a Tudományegyetem fakultásaival teljesen egyenjogú, önálló tudománykar létesítenék s ez aztán a fejlődés során vagy bekapcsolódik a Tudományegyetembe vagy önálló egyetem alakul ki. Az így kidolgozott tervet királyi dekrétum alapján akarták életbe léptetni, de a közbejött forradalmak áthúzták a kormányzat számításait.

A jelenlegi kormány végre nem sokat tekerít a kérdéssel, hanem a készen talált s különben is kellően kiterjedt tervezetet rendeleti úton életbe léptette, utóbb pedig törvénybe iktatta az új főiskolai szervezetet.

Nem akarunk most kitérni arra a tudományos feltételekhez való közeledésre, mely a közgazdaságtudományi kart bőbeszédűen igyekezett megfojtani. Immár túl vagyunk rajta. A közgazdasági egyetem áttörvén az akadályokat, létezésé első pillanatától fogva mint szükséges és hézagpótló intézmény jelentkezik. Ezt bizonyítja hallgatóinak nagy száma, ezt domborította ki a felavató ünnepély, melyen a kormányzótól kezdve, a tudományos és a gyakorlati élet valamennyi tényezője mind elismerte az új egyetem hivatásának nagy nemzetnevelő jelentőségét.

Felújítjuk még ez alkalommal a közgazdaságtudományi kar szervezeti szabályzataiból a következőket: A kar a négyéves tanfolyam keretén belül négy szakcsoportra tagozódik, ezek: 1. az egyetemes közgazdasági szak, 2. a mezőgazdasági szak, 3. a kereskedelmi szak a ke-

Gazdasági LÓTAKARÓK, KÖTÉLÁRUK, tetőfedélemez, OLAJ és kenőcsárunk

legelőnyösebben
szerezhetők be a Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete áruosztálya Budapesten, V., Alkotmány-u. 29. utján,

reskedelmi iskolai tanárképzővel és 4. a konzuli és a külképviseleti szak. A tagozódás szerint a képzés célja az, hogy 1. egyetememes közgazdasági feladatokra, a mezőgazdasági igazgatásra alkalmas férfiakat, 2. szeles áttekintésű és tudományosan képzett gazdákat, 3. olyan kereskedőket neveljen, akik az egész közgazdasági élet ismeretével, tudományos képzettséggel és nagy nyelvismerettel jobban bekapcsolódhassanak a világgazdaságba, mint eddig sikerült, 4. hivatásuk magaslatán álló férfiakat a külügyi szolgálat számára. Végül hozzátehetjük, hogy a közgazdasági tudománykar általános hivatása az, hogy a tisztán jogász-képzettség immár megokolatlan uralmával szemben bevezesse és a vezetőférfiak sajátjává tegye a gyakorlati élet törvényeinek vizsgálatán alapuló közgazdasági szellemet.

Nem szorul bizonyításra, hogy erre is, arra is szükség van s most jobban rászorítanak a körülmények, mint valaha, hogy gazdasági életünket tudományosabb alapokra fektessük, helyesebben: a tudományokat a gazdasági élet szolgálatában hasznosítsuk.

Sajnos, az új egyetem a mezőgazdasági szak kifejlesztésének szükséges eszközeivel és feltételeivel ma még nem rendelkezik; nem közönséges áldozatkészség kell még ahhoz, hogy a mezőgazdasági szakból az óhajunk szerint való mezőgazdasági főiskola kiépülhessen. Mi tehát csupán elméletileg nyertük meg a pőrünket. Ha gyakorlati hasznát is akarjuk látni a szerzett előnynek, oda kell hatnunk minden erővel, hogy az új egyetem mezőgazdasági szakának mai szerény alapjait kiszélesítsük s felépítsük rajta a mezőgazdasági főiskolának önálló, tudományos otthonát.

Nem szabad azonban kicsinylenünk azt az eredményt, hogy idáig is eljutottunk s ezért az eredményért személyszerint elsősorban Balogh Elemér előtt kell kalapot emelnünk, aki bizonyosságát adta annak, hogy a férfiakat előtt mincs leküzdhetlen feladat. Mert a kérdés megoldásának sikere nem kis mértékben a Balogh Elemér egyéni buzgalomához, kitartó következetességéhez fűződik.

Igazságtalanság volna azonban megfélekednünk arról, hogy az új egyetem ügyének Bernát István, a mai dékán, volt egyik leghatalmasabb eszmei előkészítője, akit immár több, mint egy fél emberöltőn át a magyar agrártörvényeknek európerje s legnemesebb megszemélyesítőjeként tisztelhetünk.

A gyakorlati megvalósítás terén Zichy János grófot illeti meg a kezdés érdeme, míg Rubinek Gyula és Haller István, akik az eszmét végül megtestesítették, az új egyetemmel együtt áadták nevüket a halhatatlanságnak.

Ritkán láttunk együtt olyan szép társaságot, mint a megnyitó ünnepélyen, melynek a kormányzó ur valóban fenkölt szavai adták meg a hangját s melynek eszmei lefolyása ehhez mindvégig méltó maradt. Az ünnepély szónokait áthatotta az az érzés, hogy a közgazdasági egyetem alapítása, mint első döntő jelentőségű cselekedet, záloga annak, hogy a nemzet hely-

zetének tudatára ébredvén, borsának javulását a munka és a tudomány megváltozott eredményeitől várja s hogy az új egyetem egy jobb jövő kiküzdésében hathatósan fog segíteni bennünket.

Adja Isten, hogy úgy legyen!

A közgazdasági tudományi kar megnyitó ünnepélyének lefolyását alább ismertetjük az „Uj Barázda” riportja nyomán, mely a fővárosi lapok között a legrészletesebb leírást közli. Minthogy kimerítőbb jelentést nem kaptunk, erre kell támaszkodnunk.

Az egyetemi közgazdaságtudományi kar vasárnap tartotta megnyitó ünnepélyét a Tudományos Akadémia dísztermében. Az ünnepélyen, mely délelőtt 10 órakor vette kezdetét, jelen voltak a kormányzó és a kormány tagjain kívül Schioppa papai nuncius, Garcia spanyol követ, továbbá a tudományos, gazdasági, ipari és kereskedelmi életünk kitünőségei.

Jelen volt Teleki Pál gróf miniszterelnök, Rubinek Gyula, Csáky Imre gróf, Vass József és Haller István miniszterek, Ambrózy Lajos gróf rendkívüli követ, Tóth Lajos, Pekár Gyula és Szomjas Lajos államtitkárok, Rubinek Gyuláné, Balogh Elemérné, Farkas Edith alapítványi hölgy. A főváros polgármestere helyett Sallay tanácsnok. Az egyetemen részéről: Hanuy Ferenc rektor és Rejtő Sándor, a műegyetem rektora vezetésével a tudományegyetem és a műegyetem tanári kara, Pekár Mihály, a pozsonyi egyetem rektora. A közgazdaságtudományi egyetem tanári kara teljes számban jelent meg: Bernát István dékán, Steinecker Ferenc prodékán, Fellner Frigyes, Méhly Kálmán, Cettler Jenő, Klebersberg Kunó gróf, ifj. Erödy-Harrach Béla, Krolopp Hugó, Karch Kristóf, Cholnoky Jenő, Kerékgyártó György, Kerpely Kálmán, Schandl József, Grosschmidt Lajos, Reichenbach Béla, Vonház István, Dengl János, Korniss Gyula, Magyar Béla és Dödy Géza. Az Akadémia részéről Berzeviczy Albert, Heinrich Gusztáv, a katonaság részéről Berzeviczy Béla, Lengyel és Kárász tabornokok jelentek meg.

Megjelentek még az ünnepségen Tóry Gusztáv, a Curia elnöke, Wlassich Gyula báró, a közigazgatási bíróság elnöke, Szilassy Zoltán, az OMGE. igazgatója, Bellatiny Arthur, a kereskedelmi kamara elnöke, Heinrich Ferenc és neje, Darányi Ignác, Zichy János gróf, Rausch Aladár, a Baross-Szövetség elnöke, Szerényi József báró, Meskó Pál, Dömötör László, Anderlik Ignác, a Hangya igazgatói, Papp Géza báró, Jeszenszky Pál, a Mezőgazdák Szövetkezetének vezérigazgatója, Láng József, a Gazdák Biztosító Szövetkezetének vezérigazgatója, Mayer Károly miniszteri tanácsos, Buday Barna, gazdasági főtanácsos, Schandl Károly és Könyves Lajos képviselők, Konkoly Thege Sándor OMGE. titkár, Lányi Leó v. b. t. t., Chorin Ferenc s még számosan közéletünk előkelőségei közül.

Pontban 10 órakor érkezett az Akadémia elé a kormányzó szárnysegéde kíséretében és a következő beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt:

— Örömmel jöttem erre az ünnepélyre, amely hivatva van a közgazdasági élet egy új intézményének működését bevezetni. Jelentős lépés ez azon a nehéz és küzdelmes úton, amely előttünk áll, hogy szegény hazánkat a súlyos megpróbáltatások után ismét felvirágoztassuk és szebb és boldogabb jövő felé vezessük. Csüggedést nem ismerő munkálkodásra kell készülnünk, hogy a magyar hazához tartozás ne csak az önzetlen lelkesedés kívánsága legyen, hanem büszke megelégedettséggel járjon. Arra kell törekednünk, hogy újra visszaállítsuk és még sokkal nagyobbba, erősebbé tegyük a magyar tudás, a magyar kultúra és a magyar közgazdaság fölényét Európa keletén. Ehhez azonban az egész magyar közgazdasági élet újjáépítésére van szükség. Nemcsak az kell, hogy mindenki becsületesen, önzetlen áldozatkészséggel teljesítse a kötelességét és hogy mindnyájan vállalva dolgozzunk a termelés helyreállításán és felvirágoztatásán. Szükséges az is, hogy az eddiginél nagyobb tudással és szakértelemmel folyják a termelés és hogy az egész közgazdasági élet szelleme

alakuljon át. Ne a bírás féktelen vágya és a mohó tökégyűjtés önző nemzetközisége legyen a közgazdaság irányító szelleme, hanem érvényesüljön ezen a téren is a keresztény erkölcs nemes fékezése és a lelkes hazaszeretnek helyes irányba ösztönző ereje. Ennek az iránynak az érvényesítése is egyike lesz ama feladatoknak, amelyek az intézményre várnak. Amidőn a közgazdaságtudományi kar működését ezennel megnyitom, bizalommal tekintek munkálkodása elé és szívből kívánok hozzá hazánk üdvéért minél több sikert.

A kormányzó nagy tetszéssel fogadott beszéde után Teleki Pál gróf miniszterelnök emelkedett szólásra, aki egyébként nyilvános rendes tanára a karnak. Beszédében többek között a következőket mondta:

— Sem a háboru, sem az őszirózsák hamis forradalma, sem a közgazdaságunkat alapjain támadó vörös uralom s az azt kifosztó idegen megszállás nem tudták megakadályozni a közgazdasági egyetemi fakultás létrejöttét. Méltó büszkeséggel tekinthetnek arra, hogy e nehéz időkben megvalósították ezt az alkotást mindazok, akik e munkában résztvettek. Nagy részük volt e munkában Rubinek és Haller minisztertanácsainak is, valamint elsősorban Balogh Elemérnek, a „Hangya” kitünő vezérigazgatójának, továbbá Zichy János grófnak, Bernát Istvánnak és Erödy-Harrach Bélának. Rég tapasztaljuk, hogy közgazdaságunk idegen, osztrák mankókra jár, alig képes lenézettek voltak és ennek oka talán nem utolsósorban a gazdasági tudományok mostoha sorsa a felsőbb oktatásban. Ezért határozta el magát a kormány az egyetemi kar sürgős felállítására. Büszkeséggel tölthet el bennünket magyarokat, hogy Amerika és Belgium után s Angliával és Németországgal egy időszakra reformáljuk közgazdasági irányban felsőbb oktatásunkat. Azt hiszem, helyes volt ezt az utat követni. Földműveseket fogunk nevelni, akik a földet nemcsak ismerni, de szeretni is fogják, akik egy új patriarchalizmust fognak megteremtteni, a tudást — akik a földet nemcsak kereskedés tárgyának fogják tekinteni —, kereskedőket, akik fel fogják használni hazánk kiváló természetes fekvését, azt, amit még e szomorú szétdarabolással sem lehetett tőlünk elvenni, — politikusokat, akik szélesebb közgazdasági látókörrrel fognak cselekedni. Végül e kar fogja nevelni külképviseletünket, ezt a multban annyira nélkülözött intézményt. Ezek a praktikus feladatok. De emellett nem szabad felednünk a tudomány fejlesztését, e két feladatot egymás mellett kell megoldani, de külön-külön tartani. A másik fontos újítás, amelyet egyetemi életünkben meg fogunk az új karral kapcsolatban — s hála a gazdasági szervezetek nagy megértésének — szervezni, az ifjúságnak a tanítás melletti nevelését főiskolai diákotthonokban. Nemcsak gazdasági ismereteket tanítani a hivatásunk, de jellemre, együttműködésre, összetartásra, bizalomra és egymás megbecsülésére nevelni. Ezek voltak a kormány céljai, amidőn ezt a főiskolát létesítette, amelynek vezetését most leteszi a tanári kar és a dékán kezébe.

A miniszterelnök után Bernát István dékán tartotta meg megnyitó beszédét, amelyben vázolta a kar megalapításának történetét. Rámutatott arra, hogy úgy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, valamint a Gazdaszövetség kebelében már évtizedekkel ezelőtt tanácskozáskor folytak a mezőgazdasági főiskola létesítése iránt. Balogh Elemér, a „Hangya” vezérigazgatója 20 évvel ezelőtt adta elő a közgazdasági egyetem megvalósítására vonatkozó tervét. Rámutatott arra, hogy miért szükséges a közgazdasági kar felállítása. Vázolja a magyar közgazdaság helyzetét a mult század végén, a földművelő rétegek pusztulását. Részletesen ismerteti a kar feladatait s beszédét azzal fejezi be, hogy köszönetet mond mindazoknak, akik a kar létesítése körül fáradoztak s felhívja az ifjúságot, hogy a komoly időkhez képest fogjon komolyan munkához. Berzeviczy Albert ezután az akadémia nevében üdvözölte az új fakultást.

Darányi Ignác a magyar mezőgazdasági élet az új egyetemre a magyar iparban Ferenc a magyar mezőgazdasági élet az új egyetemre a magyar iparban Ferenc a magyar mezőgazdasági élet az új egyetemre a magyar iparban

Végül Bernát István tapsviharától kísértette a külföldi vendégeket és Garcia spanyol nuncius és Garcia spanyol nuncius és Garcia spanyol nuncius

Dohányterme

A magyar dohány időben egyike volt a legértékesebbnek, amely ha nem is méltó tisztességes birtokoknak, valószínűleg a termelési zett feles dohánydohány állami jövedelmek is jelentékeny korona — tiszta hazai dohányterme cigarettadohányok kinyitott mennyiség teljes mértékben kivált a vámkülföldi kivitelt is biztosított természetes legnagyobb történet, amely részben képezi, a dohány fejlesztése, nem fog ütközni a dohány, melynek nemcsak a tengeren becses és keresett a dohány az Ausztriába szűnése folytán a kedvezőbb feltételek értékesíteni, mindent ragadunk arra, hogy fejlesszük. Ezáltal nagy mennyiségű dohányunk el fogunk tudni a tekintélyes külföldi ezáltal valótan hozzájárulhatunk.

A magyar dohány kir. dohányjövődék általánosan sokan az mindenkori, azt az hogy különösen az a jövedék nagyon természetes fejlesztés tagadhatatlan jó eredmények nem kétségkívül magában kereshetők, de teljesebbé annak rováására, de gondos szem előtt érdeket, ami nagyon akaratát és szándékát, mert a minde természetes fejlesztés voltak hajlandók. Ő minél nagyobb állami tására törekedtek és kevés áldozatra volt

D. PÁPAY

FÉLE OLTANYAG ÉS SZÉRUMINTÉZET R. T. VI. TERÉZKÖRUT 31. TEL. 20-19

Védő (simultán) oltások! Gyors védelmet nyújt.

Borju-vérhas esetén

DYSENTEROSAN alkalmazandó.

Gyógyító oltások! Biztosan gyógyít.

MAU

Darányi Ignác a magyar gazdaközönség és a magyar mezőgazdaság nevében kívánt szerencsés az új egyetem működéséhez. *Chorin Ferenc* a magyar ipar üdvözlését tolmácsolta, *Heinrich Ferenc* a magyar kereskedelem képviselőjében szólt fel. A gyöngékedése miatt távolmaradt polgármester helyett *Sallay* tanácsnok üdvözölte az új intézményt.

Végül *Bernáti István* dékán a közönség zúgó tapsviharáról kísérve meleg szavakkal köszöntötte a külföldi vendégeket, *Schioppa* pápai nunciust és *Garcia* spanyol követet. Majd köszönetet mondva *Berezvicsy Albertnek* az akadémia szíves vendéglátásáért, a megnyitó ünnepélyt bezárta.

Dohánytermesztés — dohányárak.

A magyar dohánytermesztés a háború előtti időben egyike volt azoknak a termelési ágaknak, amely ha nem is fényes, a legtöbb helyen mégis tisztességes jövedelmet biztosított egy a birtokosoknak, valamint a nálunk divó szokás szerint a termelést közvetlenül végző ügynevezett feles dohánykertészeknek. Ezenkívül a dohány állami jövedéket képezvén, a kincstárnak is jelentékeny — évenként 50—60 millió korona — tiszta bevételt is eredményezett. A hazai dohánytermesztés a finomabb szivar és cigarettadohányok kivételével, fogyasztásunk igényeit úgy mennyiség, mint minőség tekintetében teljes mértékben kielégítette, sőt egy Ausztriába, valamint a vámkülföldre tekintélyes mennyiségű kivitt is biztosított. Mivel pedig a hazai dohánytermesztés legnagyobb része azon a területen történt, amely ma is Csonka-Magyarország részeit képezi, a dohánytermesztés fenntartása, sőt fejlesztése, nagy nehézségekbe a jövőben sem fog ütközni és tekintettel arra, hogy a dohány, melynek nagy tömegét az európai államok csak a tengerentúlról szerkezhetik be, nagyon becses és keresett cikké vált és tekintettel arra, hogy az Ausztriával fennálló közösség megszűnése folytán dohányunkat Ausztriában is kedvezőbb feltételek mellett leszünk képesek értékesíteni, minden módot és eszközt meg kell ragadnunk arra, hogy dohánytermesztésünket fejlesszük. Ezáltal aránylag csekély területen nagy mennyiségű és igen értékes anyagot állíthatunk elő, amelyre nemcsak hazai szükségletünket tudjuk egészen fűdözni, de amelyből tekintélyes külföldi kivitt is biztosíthatunk és ezáltal valutánk javításához nagy mértékben hozzájárulhatunk.

A magyar dohánytermesztés fejlesztése a m. kir. dohányjövédék kezében van. A jövedék ellen általában sokan és sok panaszt hangoztattak mindekor, azt azonban senki sem tagadhatja, hogy különösen az utóbbi másfél évtized alatt, a jövedék nagyon sokat tett a magyar dohánytermesztés fejlesztésére, amelynek meg voltak a tagadhatatlan jó eredményei. Hogy ezek az eredmények nem voltak teljesek, annak okai kétségkívül magában a jövedéki rendszerben is keresendők, de teljes mértékben még sem irhatók annak rovására. Elvégre a jövedéknek mindenkor szem előtt kellett tartania a fiskális érdeket, ami nagyon sokszor a vezetők legjobb akaratát és szándékát megbénította s különösen azért, mert a mindenkor pénzügyminiszterek a termelés fejlesztésére csak kevés áldozatra voltak hajlandók. Ők elsősorban mindig csak a minél nagyobb állami jövedelem gyors biztosítására törekedtek és a jövő fejlődés érdekében kevés áldozatra voltak kaphatók. Mindazok az

intézkedések tehát, amelyek a dohánytermesztés fejlesztése érdekében történtek, legnagyobb részt csak tapogatózó félrendszabályok maradtak, melyek talán nem is az eredmények biztos megjavítására, mint inkább a termelő közönség megnyugtató érdekében történtek. Amidőn azután a háború folyamán a jövedék a szükséges dohányadagot mind nagyobb nehézségek között volt csak képes megszerezni, amidőn a külföldről dohányt vásárolni egyáltalán nem tudott s a hazai dohánytermesztők a dohány helyett más, kevesebb gonddal járó és nagyobb jövedelmet nyújtó termelési ágak felé fordultak, a jövedéket méltó aggodalom fogta el aziránt, hogy az eddigi rendszer fenntartásával nemcsak dohánytermelésünk meg tönkre, hanem a jövedéknek az állami szükségletek fedezése tekintetében mind nagyobb fontosságú jövedelmei is a minimálisra fognak összezsugorodni. És ekkor bekövetkezett az a fordulat, amelynek már régen meg kellett volna történnie s amit mi e helyről, az OMGE gyűlésein és egyéb gazdaértekezleten már három évtized óta sürgettünk, a dohányjövédék erőlyesebb és hatékonyabb intézkedésekre szánta el magát. Hozzájárult a dohánybeváltási árak jelentékenyebb mértékű emeléséhez.

A dohánytermesztés fejlesztésének kulcsa tényleg a dohánybeváltási árak jelentékeny emelése. Mindazok az indokok, melyeket a dohánytermesztés előnye mellett felhozni szoktak, hogy jó előveteménye a búzáknak, hogy a földet javítja és gazdagítja, hogy bizonyos számú munkást biztosít egyéb gazdasági munkák végzésére is stb., csak mellékes és a gazdákat a dohánytermesztés felkarolására kevésbé ösztönözi. A főindok, mely a dohánytermesztésre a gazdákat rábírhatja, a dohány megfelelő, vagyis olyan beváltási ára, mely más növényekkel szemben a jobb, vagy legalább a megközelítőleg egyforma jövedelmezőséget biztosítja. Ez az egyetlen rugó, amely a dohánytermesztés felkarolására ösztönözheti a gazdákat. Ezért sürgettük állandóan a dohánybeváltási áraknak az emelését. A dohánybeváltási árak a legutóbbi években, különösen a folyó évben, már jelentékenyen emelkedtek. A most érvényben levő beváltási árak szerint az 1917., 1918. és 1919. évi beváltási eredményeket véve alapul, a dohány országos beváltási állagára métermázsánként a folyó évben 996 K. 88 fillérre tehető. A főbb levélfajok szerint: a nehéz leveleknél 951 K. 59 fill., a kerti leveleknél 1218'07, a kapaleveleknél pedig 805'17 K.-t. Ha tehát kat. holdanként 6 q termést veszünk föl, akkor a holdankénti bevétel nehéz leveleknél 5709'44, a kerti leveleknél 7308'42, a kapaleveleknél pedig 4831'02 K.-t tesz ki. Ezek az árak és bevétel a békebeli áraknak és bevételnek körülbelül 18—20-szorosát teszik ki, nagyjában tehát arányban állanak a többi termények árával és értékesítésével.

Mivel azonban úgy a munkabérek, valamint a termelés segédanyagai az utolsó dohánybeváltási árak megállapítása óta ismét emelkedtek, a termelők joggal követelhetik, hogy a beváltási árak újból emeltessenek, ezért az OMGE bizalmas megbeszéléseket folytatott a jövedékel az újabb áremelésre nézve. Ezen tanácskozások folyamánaképpen a jövedék hajlandó további áremelésre, még pedig olyképp, hogy az 1921-ik évi termései dohányok árát megszerkesztés és pedig a szivarboríték, a válogatott, az Ia és Ib), a finom, a közöpinom kerti, a debrői,

a szentandrási és a fehér virágú muskotály- és a kapadohánylevelek I. osztályának árát 30%-kal, az összes minőségek II. osztályát 20%-kal, a III. osztályát pedig 10%-kal emelje és az erre vonatkozó árhirdetményt már a legközelebbi időben közzé is fogja tenni.

Ez az áremelés egyesek igényeit talán nem fogja egészen kielégíteni, azonban az a meggyőződésünk, hogy nagyban és egészben megfelel annak, amit ezidőszert a jövedéktől kívánni lehet, amely ezen újabb áremeléssel mintegy 80—100 millió koronával fog többet fizetni a dohányért. Ezen áremelés folytán az országos átlagár q-ként 1217'17 K.-ra emelkedik és pedig a nehéz leveleknél 1202'98, a kerti leveleknél 1490'46, a kapaleveleknél 997'89 K.-ra. Ennek megfelelőleg 6 q átlagtermést véve föl, egy kat. hold dohánybeváltási eredménye országos átlagban 7303'02 koronára emelkedik, ami a nehéz leveleknél 7217'88, a kerti leveleknél 8942'76, a kapaleveleknél pedig 5987'34 K.-ra emelkedik.

Meg kell azonban jegyezni, hogy ebben az átlagban benne vannak a legrosszabb eredmények is, holott a nagyobb és jobb termelők átlagai sokkal magasabbak. Így például — mindig az 1919. évi beváltási eredményeket véve alapul:

a) a *tiszai* leveleknél egy Emőd községheli 60 holdas termelő az 1920. évi árak mellett 896'29 K., az 1921-iki árak mellett 1131'21 K.; egy heőbábai 25 holdas termelő 1920. évi árak mellett 971'57 K., 1921-iki áraknál 1238'85 korona;

egy szárazbőpusztai termelő az 1920. évi árak mellett 903 K., az 1921-iki áraknál 1140'81 K.;

b) a *debrecei* leveleknél egy nyírtéti 80 holdas termelő az 1920. árak mellett 1058'66 K., az 1921-iki áraknál 1345'47 K.;

egy geszterédi 120 holdas termelő az 1920. évi árak mellett 1094'33 K., az 1921. áraknál 1391'01 K.;

c) a *fűdi* körzetben kerti leveleknél egy alsóhencsei termelő az 1920. árak mellett 1374'51 korona, az 1921. évi áraknál 1601'29 K.;

egy kisdöröki 9¹/₂ holdas termelő az 1920. évi árak mellett 1661'66 K., az 1921. évi áraknál 1976'51 K.;

egy medinai 14¹/₂ holdas termelő az 1920. árak mellett 1451'50 K., az 1921. évi áraknál 1688'55 K.;

egy simontornyai 44 holdas termelő az 1920. évi árak mellett 1484'36 K., az 1921. évi árak mellett 1736'01 K. átlagárat fog métermázsánként elérhetni.

Az újabb áremelés folytán a dohánytermesztés bevétele mindenestre annyira fog fokoztatni, hogy normális termelési évet feltételezve, a dohánytermesztés jövedelme nem fog messze elmaradni az egyéb gazdasági terményekkel elérhető jövedelemnél, amelyeknek konjunktúrális haszna a termelési rend és a normális viszonyok helyreálltával mindenestre csökkenni fog, míg a dohányé erre az esetre is biztosítva van.

Tekintve azt a körülményt, hogy pénzügyeink megjavításának egyik főfeltétele, hogy hazai szükségleteinket lehetőleg magunk állítsuk elő, sőt termelésünk fölöslegéből minél többet exportálhassunk, dohánytermesztőinknek egyenesen hazafias kötelessége, hogy amidőn saját termelésük eredménye biztosítva van, a közállapotok megjavításához a dohánytermesztés minél nagyobb mértékű felkarolásával maguk is hozzájáruljanak, mert boldogulásunknak feltétele,

MAUTHNER ÖDÖN	MAGNAGYKERESKEDÉSE	Székhely: BUDAPEST, ROTTENBILLER-UTCA 33.	TELEFON: József 46-43.
		a legmagasabb áron gazdasági magvakat különösen: lóherét, lucernát és egyéb hermagvakat, fűmagot stb. Biztatunk a mezei és közöpinom kerti, a debrői,	

hogymindenki a maga hatáskörében tegye meg a tőle telhetőt. A ránkövetkezett nehéz időkben pedig erre kétszeresen van szükségünk.

Sz. Z.

Szeszgyártás csalamádéból és tengeriszárból.

Régi törekvés szeszgyártáshoz főképpen oly nyers anyagokat felhasználni, amelyek emberi táplálkozás céljaira közvetlenül nem alkalmasak. A nálunk nagy tömegben termelt csalamádé és tengeriszár színien ezen anyagok közé sorolható. A csalamádé és tengeriszár cukortartalma indokoltá teszi azt a törekvést, hogy mostani felhasználásuk mellett szeszgyártási nyersanyagokul is értékesíthessenek. E törekvés megvalósításának legnagyobb akadálya a cukortartalmu nedv kivonása volt, mely csak akkor sikerül, ha a csalamádét, illetve a tengeriszárat kellő finomságra felaprítják. Ez esetben a cukortartalmu lé kivonása sajtolással, centrifugálással vagy kilugozással történhetik.

A csalamádé- és tengeriszár említett új értékesítési módjának kidolgozására és a gyakorlatba való bevezetésére két magyar mérnök, Balázs Arthur és Mendlik Aladár vállalkozott. Szabadalmazott eljárásuknak és az eddig elért eredményeknek rövid ismertetése e sorok célja.

Az első lépés oly gép szerkesztése volt, melylyel az említett növények fagyapotszerű finom százzakká és daraszzerű anyaggá tépetnek szét. A gép leglényegesebb alkotórésze egy gyors forgású, éles szegéssel ellátott henger, melyen a szögek egy különleges rendszer szerint vannak alkalmazva. A gép közelebbi leírására helyszüke miatt nem bocsátkozva, csak annyit jegyzünk meg, hogy kezelhetősége igen egyszerű, teljesítménye pedig az eddig gyártott gépek méretei és a csalamádé minősége szerint napi 10 órai munkaidő mellett 60—95 q-ig és azon felül terjed. A gépnak gyártását és technikai tökéletesítését, valamint az egész eljárásnak a gyakorlatba való bevezetését a Hofherr és Schrantz-cég vállalta magára.

Ilyen gépek állították fel a szükséges segéd-eszközökkel együtt a pannonhalmi bencésrend kismegyeri, valamint a felsőványi bér gazdaság szeszgyárában, ahol az eljárás a gyakorlati igényeknek megfelelő méretekben kipróbálás alatt áll.

A kismegyeri gazdaságban a nyers anyag, rossz minőségű, túlérett, vastagszáru, sűrűn vetett csalamádé volt, melyből a tépőgép óránként 530 kg.-ot foszlatott szét. A tépőgépből kikerülő csalamádéra perforált csövön át víz cseppeg, úgy, hogy a sajtolás alá kerülő tépett csalamádé vizeitartalma 78,68% volt. Nedvesítés előtt az eredeti csalamádé vizeitartalmát 67,71%-nak találtuk, míg a kisajtott csalamádé vizeitartalma 66,76% alá került. A csalamádé sajtolás hidraulikus géppel történt. A lé a kismegyeri kísérletben a gyár adatai szerint 7% erjeszhető cukrot tartalmazott. Átlag 225 kiló csalamádéból kaptak 100 kilogramm lé, melyből 3,8 liter abszolút alkoholt állítottak elő. Ez az érték természetesen a lé összetétele szerint változhatik.

Magának a szesznek előállítása igen egyszerű. A fődolog a kisajtott lé rögtön feldolgozása, mert különben az aránylag hig cefrében káros erjedések indulhatnak meg. A lét 20° R-ra felmelegítik és ilyen állapotban vezetik be az erjesztőkádákba, hol az erjedés a cefrék utántöltésé-

nek beleértésével 24—36 óra után befejeződik. A ledesztillált szesz kifogástalan ízű, 91°-os folyadék volt. Ez eljárás szerint a kismegyeri uradalomban 903 l. abszolút alkoholt állítottak elő az eljárás kipróbálásának első napjaiban.

A második kísérletet a felsőványi bér gazdaság szeszgyárában végezték, az előbbinél valamivel nagyobb méretekben, amennyiben két tépőgép volt üzemben. Egy-egy tépőgép óránkénti munkateljesítménye körülbelül 900 kg. kapált csalamádé volt. Tíz órai munkaidőt számítva, lekerekítve egy-egy gép napi teljesítménye, 90—100 q csalamádé; a szükséges erő körülbelül hét lóerő. A lé kivonása itt a következő módon történt:

A foszlatott és megnedvesített csalamádéból a lé zömét 200 atm. nyomásnál hidraulikus sajtóval kisajtották, ezután újabb megnedvesítés után egy másodszori sajtolás következett. Az először sajtoló lé kilenc, a másodszor sajtoló hat saccharométer fokú volt. A kétféle lé egymással keverve került feldolgozásra. A leerdés 1,5 saccharométer fokig folyt le. A nyert szesz 85°-os volt; 35 hl. cefréből 120 l. 85°-os alkoholt termeltek.

A kisajtott csalamádé egy részét a nyert moslékkal leöntve etetik. E csalamádé igen kellemes szagu és jóízű takarmány, amelyet az állatok minden ízék hátrahagyása nélkül mohón fogyasztanak. A kipróbált csalamádé másik részét zombolyai kazaiban raktározzák el.

Ami már most az egész eljárásnak szeszgyártási és takarmányozási szempontból való bírálatát illeti, véleményünk a következő:

Az eddig rendelkezésünkre álló adatokból teljes értékű, azaz kölcsönhatásaiban egymást szorosan kiegészítő szeszgyártási és növénytermelési, valamint ezekbe bekapcsolódó állattartási és tejgazdasági összehozadéka felépült jövedelmezőségi számítását eddig felállítani nem lehetett. Sok reális támpontja van azonban annak, hogy a vázolt feldolgozási mód rentabilis kiegészítő üzemét képezheti a meglévő mezőgazdasági szeszgyáraknak. A szeszgyárban fekvő tőke és állandó alkalmazottak kereső szolgáltatása oly időszakban (július-szeptember) is érvényesülhet, midőn saját termelésü alkalmas nyersanyag (tengeri, rozs, köles stb.) hiányában a mezőgazdasági szeszgyárak pihennek. A csalamádénak a szeszgyártás nyers anyagai közé való felvételével a gyártási idő 90—120 nappal meghosszabbítható.

A csalamádéból és tengeriszárból kisajtott lében az élesztő akadálytalanul sokasodik és erjeszt. A csalamádé és tengeriszár leve rokon a répából nyert lével és ezért mindazok az eljárások, amelyeket a répaszeszgyáros alkalmazhat, itt is otthonosak lehetnek. Az erjesztést intézhetjük idegen telepről beszerzett sajtoló szesz- és folyékony avagy préselt száraz sörélesztővel, nemkülönben rendszeres élesztő vezetésével, illetve átvágásos eljárások mindennemű variációjával. Tisztántartó szerül a kénsav jön tekintetbe. A cefre pasztörözésével, vagy más beállítás mellett kisebb oltó-részetek alkalmazásával, a kénsavdag oly alacsonyra csökkenthető, hogy a moslékok minden aggodalom nélkül feleltethetők. A levek burgonyából, tengeriből és egyéb nyersanyagokból nyert cefrékkel együttesen is kiereszthetők.

Kétségtelen, hogy a cukortartalmu lének csalamádéból vagy tengeriszárból való kivonása tápláléértéküknek bizonyos fokú csökkenését jelenti. Ez a csökkenés azonban valóban csak akkor következik be, ha a csalamádét

frissen etetjük fel és azt az állat teljes mennyiségében, minden ízék hátrahagyása nélkül fogyasztja el. Erre azonban csak a vékony-száru, sűrűn vetett csalamádénál lehet számolni. Másféppen áll a dolog, ha vastagabb száru, kapált csalamádéról és még inkább, ha tengeriszárból van szó. Ez esetben a finom rostokra való foszlatás a takarmányértéknek oly növelését jelenti, amely mellett a lével elront cukor nem jön tekintetbe. A foszlatás által ugyanis megszűnik a nagymennyiségű ízéknek hátrahagyása, mely a kapált csalamádénál gyakorlatilag már számbajövő, a tengeriszárnál tudvalevőleg igen tekintélyes. Figyelembeveendő továbbá, hogy a foszlatás a rágás és emésztés munkáját csökkenti, másrészt a takarmánynek izletességét emeli. Ha ugyanis moslék nélkül adagoljuk a foszlatott szárat, a felületeit bevonó cukros lé kölcsönöz neki kellemes ízt, moslékkal etetve pedig a moslék növeli táplálé-értékét és izletességét. Azonban a savanyítás szempontjából is csak előnyt jelent a foszlatás. Ennél a friss anyag cukortartalma amugy is eivész, itt tehát a lé kisajtolása veszteséget nem jelent. A tépett anyagnak akár kazaiban, akár veremben történő besavanyítása sokkal tökéletesebben vihető keresztül, mint a tépetlen vagy durván tépett anyagnál, úgy, hogy a jól foszlatott anyag besavanyítás után kétségtelenül igen értékes takarmányt fog szolgáltatni, amit különben kísérletileg is meg akarunk vizsgálni.

Összefoglalva az eljárás előnyeit, takarmányozási szempontból, be kell látnunk azt, hogy a kapált csalamádénak vagy tengeriszárnak finom foszlatása és a cukortartalmu lének szeszgyártási célokra való felhasználása nem jár a takarmányérték csökkenésével, sőt ellenkezőleg, akár frissen, akár savanyítva kívánjuk a kapált csalamádét, illetve a tengeriszárat etetni, a vázolt eljárás segítségével területegységenként több takarmányértéket termelünk, mint eddig, nem számítva a nyert szesznek értékét. Sűrűn vetett és zölden feleltetett csalamádénál pedig a cukorral kivont tápláléérték pénzértéke megtérülhet a belőle nyert szeszben.

A tengeriszár finom feltépesének ezek szerint akkor is meg van a maga gazdasági jelentősége, ha a szeszgyártást mellőzzük. A gazdasági gyakorlatra nézve természetesen számbeli adatok szükségesek arra nézve, mennyibe kerül a csalamádé vagy tengeriszár finom foszlatása az eddigi eljárásokkal szemben, amelyeknél az említett anyagoknak durvább felaprításával elégedtünk meg.

Nem mulasztathatjuk el, hogy néhány szóval az eljárás közgazdasági jelentőségéről is megemlékezzünk. Közismert tény, hogy a magyar mezőgazdaságnak gépei részére elegendő energia (szén, benzin) nem áll rendelkezésére. Benzint a jövőben sem fogunk kapni, miután azt az erős valutájú nyugati államok, Amerikát beleértve, tőlünk el fogják vonni. Közelfekvő gondolat tehát, hogy motorikus célokra itthon kellene olcsó szeszt termelni. A kérdés súlypontja az „olcsó” szóra esik. Ha az állatunk ismertettét eljárás gazdaságos, vagyis egy új olcsó szeszforrást nyit meg, úgy jelentősége kétségtelenül nagy s megérdemli, hogy az összes illetékes tényezők, a pénzügyminisztériumot beleértve, támogatásban részesítsék. Ha pedig a csalamádéból előállított szesz drágábbnak fog bizonyulni, mint az eddigi nyersanyagokból előállított, úgy az eljárásnak a gyakorlatban való meghonosítása amugy is elmarad. Addig is, míg erre

nézve nem ny kritiká alapján sal foglalkoznu Hérics-Tóth

A beltenyész

Az állattenyész a tenyésztőjelje számu állomány állatait egymás kül, hogy idege nának a tenyész állatállományna hogy a szaporít lehessen megej

A beltenyész vajjon az állato keresztelésből a tenyésztést megy pedig hasonló e rokontenyésztés

A rokontenyész alakja, mert itt tok rokonságban apai és anyai 0 vagy ösök több tenyésztés hatá jelzi; annak fol hogy a közös ös ben (remove) for arról, hogy hán ösüktől.

A felső nemz számat és a rok táblázat tünteti

A fel

A fel	
1. Felső nemzedék	
2. " "	
3. " "	
4. " "	
5. " "	
6. " "	

A táblázat ada tés igen közeli zük, ha már az ösök fordulnak e 4. remove-ban va ha pedig csak a fordulnak elő, ak szólnak.

A rokontenyész szokás meghatáro szülőknél kezdve nemzedékek száma közös ös vagy ös megvilágítására á

A 2. sz. tábláz XVI. sz. mezőheg két felső szabad mazási lapban nír A mén 3. felső n jelzett Nonius XI

Folyó évi október hó 1-től kezdődőleg újonnan termelt, elsőrendű hatásu, kipróbált és államilag ellenőrzött

sertéspestiselleni szérumot

bármilyen mennyiségben expedíál s

9037

LABORATORIUM VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE R.-T., Budapest, IX., Lónyay-utca 18/b.

DE répa

BÄCH Sörgyártás: KULT

nézve nem nyerünk szigorú, de tárgyilagos kritika alapján teljesen világos képet, az eljárással foglalkoznunk kell.

Hérics-Tóth Jenő dr. Weiser István dr.

A beltenyésztés és a rokontenyésztés.
(Inbreeding.)

Az állattenyésztők *beltenyésztés* nevével azt a tenyésztőeljárást jelölik, mikor korlátolt számú állomány (törzs, nyáj, tenyészet stb.) állatait egymás között szaporítják tovább anélkül, hogy idegen származású állatokat használnának a tenyésztésre. Beltenyésztés esetében az állatállományt annyi egyénből kell állnia, hogy a szaporítást a rokonok párosztatása nélkül lehessen megejteni.

A beltenyésztésnél közömbös dolog, hogy vajjon az állatok tisztavérűek-e, avagy pedig keresztezésből állottak-e elő. Régebben a beltenyésztést tágabb értelemben véve, a tisztavérű tenyésztés megjelölésére is használták, utjabban pedig hasonló értelemben alkalmazzák, mint a rokontenyésztést.

A rokontenyésztés a beltenyésztés fokozott alakja, mert itt az egymással párosztatott állatok rokonságban állnak egymással, vagyis az apai és anyai ősök sorozatában egyazon ős, vagy ősök többször fordulnak elő. A rokontenyésztés határát a hatodik felső nemzedék jelzi; annak foka pedig arról ismerhető fel, hogy a közös ősök hányadik felső nemzedékben (*remove*) fordulnak elő, vagyis más szóval arról, hogy hány felső nemzedék mentes közös ősüktől.

A felső nemzedékekben hatványozódó ősök számát és a rokontenyésztés fokát a következő táblázat tünteti fel:

A felső nemzedékek száma	Az ősök száma	A rokontenyésztés foka
1. Felső nemzedék (<i>remove</i>)	2	Igen közeli (vérfertőző) rokontenyésztés.
2. " " "	4	
3. " " "	8	Mérsékelt rokontenyésztés.
4. " " "	16	
5. " " "	32	Távoli rokontenyésztés.
6. " " "	64	

A táblázat adatai értelmében a rokontenyésztést igen közelinek, vagy vérfertőzésnek nevezjük, ha már az első két *remove*-ban közös ősök fordulnak elő; ha a közös ősök a 3. vagy 4. *remove*-ban vannak, úgy mérsékeltnek hívjuk, ha pedig csak az 5. és 6. felső nemzedékben fordulnak elő, akkor távoli rokontenyésztésről szólunk.

A rokontenyésztés fokát olyanformán is szokás meghatározni, hogy a pedigreeben a szülőknél kezdve megszámláljuk a felső szabad nemzedékek számát, vagyis azokat, melyekben közös ős vagy ősök nem fordulnak elő. Ennek megvilágítására álljon itt a 2. sz. példa.

A 2. sz. táblázatból kitűnik, hogy a Nonius XVI. sz. mezőhegyesi törzsmén pedigreejében két felső szabad nemzedék van, mert a származási lapban nincsen közös szülő és nagyszülő. A mén 3. felső nemzedékében azonban a (●) jelzett Nonius XLII. mind az anyai, mind pedig

2. sz. táblázat.
Szármasági lap (pedigree).

Mezőhegyesi törzsmén.		Nonius XVI. született 1871.	
747. Nonius LV.			
672. El Bedavy VI.		Nonius LV.	
712. Nonius XLII.		Nonius LVII.	
503. Nonius XXIV.	El Bedavy VI.	829. Nonius XX.	Nonius XLII.
687. Othello II. angol II. angol IV.	Arabs félvér	505. Enpres ses I.	Nonius XLII.
276. Othello II. angol IV.	Nonius XXIV.	Nonius XX.	Nonius XLII.
Nonius IV.	Ménésből	413. Kocob I. arab.	Nonius XLII.
Arabs ménésből	Arabs ménésből	Nonius XXXIV.	Nonius XLII.
604. Montedare lippizzai Nonius VIII.	604. Montedare lippizzai Nonius VIII.	187. Nonius sen. Acorn	Nonius XLII.
456. Othello VII. angol IV.	456. Othello VII. angol IV.	405. Acorn	Nonius XLII.
Kocob I. arab.	Kocob I. arab.	Nonius XXXIX.	Nonius XLII.
406. Siglavy IV. arab.	406. Siglavy IV. arab.	413. Kocob I. arab.	Nonius XLII.
Nonius IX.	Nonius IX.	Nonius XXXIV.	Nonius XLII.
187. Nonius sen. Acorn	187. Nonius sen. Acorn	263. Nonius sen.	Nonius XLII.
458. Siglavy IV. arab.	458. Siglavy IV. arab.	Nonius II.	Nonius XLII.
Nonius IX.	Nonius IX.	408. Siglavy IV. arab.	Nonius XLII.
456. Othello VII. angol IV.	456. Othello VII. angol IV.	Nonius IX.	Nonius XLII.
Kocob I. arab.	Kocob I. arab.	349. szabad ménesbeli kanca sen.	Nonius XLII.
406. Siglavy IV. arab.	406. Siglavy IV. arab.	Nonius sen.	Nonius XLII.
Nonius IX.	Nonius IX.	418. Brillante holsteini Nonius sen.	Nonius XLII.
187. Nonius sen. Acorn	187. Nonius sen. Acorn	Nonius sen.	Nonius XLII.
458. Siglavy IV. arab.	458. Siglavy IV. arab.	282. Othello II. angol IV.	Nonius XLII.
Nonius IX.	Nonius IX.	Siglavy IV. arab.	Nonius XLII.
456. Othello VII. angol IV.	456. Othello VII. angol IV.	394. Gasconis angol Nonius sen.	Nonius XLII.
Kocob I. arab.	Kocob I. arab.		Nonius XLII.
406. Siglavy IV. arab.	406. Siglavy IV. arab.		Nonius XLII.
Nonius IX.	Nonius IX.		Nonius XLII.

az apai ág ősai között szerepel s ezt úgy fejezzük ki, hogy Nonius XVI. a III—III. *remove*-ben rokontenyésztett (inbred) Nonius XLII-re.

A rokontenyésztés fokát másképpen a közös ősök százalékával is ki lehet fejezni. Ha két édestestvért párosztatunk egymással, akkor legszorosabb a rokontenyésztés, mert ilyenkor valamennyi ős vagyis az ősök 100%-a közös. Különböző rokonok párosztatása esetében a rokontenyésztés fokát a következő 3. sz. táblázat adatai tüntetik fel.

A rokontenyésztés igen hathatós eljárás, melynek becsét már az ókorban ismerték (Aristoteles, Ovidius). Aristoteles természetrajza 6. köte-

Chapeaurouge-t és ennek tanítványait, akik a gyakorlati tenyésztés eredményeivel és a törzkönyvet kimerítő tanulmányozásával, reámutattak a rokontenyésztés megbecsülhetetlen nagy hasznára és rendkívül fontos jelentőségére.

Lehndorff gróf az angol telivér lovakról kimutatta, hogy a verseny és tenyésztés terén jelentékeny sikert elért lovak legnagyobb része rokontenyésztésből származott.

Oettingen beható tanulmánya alapján szintén arra a következtetésre jutott hogy az angol telivér tenyésztésének alapja: a rokontenyésztés.

Chapeaurouge és mások vizsgálataiból kitűnik, hogy nemcsak a lótenyésztésben, de a szarvasmarha, juh- és sertés tenyésztésben is a jelentős szerephez jutott tenyészállatokat kiváló ősök vérvonalainak szerencsés kapcsolódására, vagyis rokontenyésztésre lehet visszavezetni.

3. sz. táblázat.

A rokontenyésztés foka százalékokban kifejezve.

A párosztatás	A közös ősök százaléka
Édestestvér × édestestvérral	100%
Szülők × utódaikkal	75%
Nagyszülők × unokáikkal	56.25%
Dédszülők × dédunokáikkal	42.1875%
Mostohatestvér × mostohatestvérral	50%
1. unokatestvér × 1. unokatestvérral	25%
Unoka × unokával	12.5%
2. unokatestvér × 2. unokatestvérral	12.5%
Dédunoka × dédunokával	12.5%

Steinhaus a hazai Nonius-lovakról hasonlóan kimutatta, hogy a legjobb törzsmének (Nonius XII., Nonius XXXVI., Nonius XXIX. stb.), valamint a legjobb kancák is rokontenyésztésből állottak elő.

Az elmondottak szerint a vázlatosan érintett újabb vizsgálatok következetesen és egybehangzóan igazolják, hogy értékes és kiváló örökítőképeségű, u. n. konszolidált tenyészállatok elsőrangú ősökre rokontenyésztettek (inbred). Ilyen állatok ekkor öröklik át legbiztosabban jó tulajdonságaikat az utódokra, ha olyan anya-

DEYL-féle répakiemelők	BÄCHER-féle acélekék és talajmivelő eszközök	MELICHAR-féle „Unicum Drill” sorvetőgépek
és egyéb mezőgazdasági gépek		
BÄCHER RUDOLF — MELICHAR FERENCZ cégérei		
Székhelyük: KULTUR, BUDAPEST		
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 26. SZÁM.		
TELEFON: 34-02.		

állatokkal pároztatnak, melyeknél a legjobb vérvonalak kellő kapcsolatot találnak.

A rokontenyésztéssel elérhető kiváló siker biológiai alapon magyarázható. Az örökös ugyanis annál biztosabb, minél kevésbé szétforgácsolt és minél egyöntetűbb a szülők csirasejtjeinek öröklődő anyaga. Rokontenyésztésből származott állatok olyan csirasejtekből keletkeznek, melyekben az egyes tulajdonságok öröklődő tényezői a közös őzők folytán nagybárra egyformák s ennek folyománya, hogy a jellemző tulajdonságok biztosan öröklődnek. Az individuális potenciával felruházott állatok a kívánatos, domináló tulajdonságok tekintetében homozigoták (homozigota az olyan állat, mely egyforma öröklődő anyagot tartalmazó csirasejtjei egyesüléséből származott s ennek folytán hű örökítő a heterozigota szervezettel szemben). Ha ilyen állatokkal okszerű rokontenyésztést üzünk, akkor Mendel törvénye szerint az utódok között is jelentkeznek hasonló tehetségű állatok és pedig annál jelentékenyebb számmal, minél közelebbi a rokontenyésztés. De a rokontenyésztésnek az az üdvös hatása, hogy belőle kiváló örökítőképes utódok származnak, nem következnek be szükségszerűen minden esetben, hanem ez el is maradhat, mert a rokontenyésztésből nemcsak domináló tulajdonságú homozigota utódok lesznek, hanem nem tisztán örökítő heterozigoták, sőt visszacsú (recesszív) tulajdonságú állatok is. Kétségtelen dolog azonban, hogy a domináló tulajdonságú, hű örökítő számaránya a többiekhez képest előnyösebben alakul a rokontenyésztésnél, mint akkor, ha ennek esete nem forog fenn.

A rokontenyésztés azonban nemcsak előnyöket biztosít, hanem hátrányokkal is járhat. Ellenzői szerint a hátrányok a következők: a szervezet ellenálló képességének csökkenése, terméketlenség, nyájbetegség jelentkezése és elterjedése, ragadós betegségek, így pl. gümőkór iránti fogékonyság, a szervezet elfinomolása és gyengesége, túltenyésztettség, nőiség, korán fejlődés, fehérvérzés (albinizmus) iránti hajlam és a termelőképes hanyatlása.

Ha a rokontenyésztés hátrányait tárgyilagosan akarjuk elbírálni, tekintettel kell lenni, hogy ezen hátrányok közül melyek irándók magának a rokontenyésztésnek számlájára és mit kell elővigyázatosan és helytelen alkalmazásának tulajdonítani.

Az a kérdés, hogy a helyesen alkalmazott rokontenyésztés kedvező tartási és takarmányozási viszonyok esetén hátrányos-e vagy sem, még nincsen véglegesen eldöntve.

A növények egész sorozata öntermékenyítés, vagyis legszorosabb rokontenyésztés útján szaporodik, minden észrevehető hátrány nélkül. A mesterséges öntermékenyítés sem szokott hátrányos lenni, de számos növény, így például a kukorica mesterséges öntermékenyítéséből terméketlen, satnya utódok lesznek.

Az állattenyésztési kísérletek közül Bos Ritzema és Weismann egérkísérletei szerint a hosszú ideig folytatott rokontenyésztés hatására a testi fejlettség hanyatlott, az utódok száma felényire csökkent s az állatok jelentékeny része terméketlen lett.

A patkány- és egérkísérletekkel szemben Castle megállapította, hogy tengerimalacok szaporaságát a rokontenyésztés semmiképpen sem befolyásolja hátrányosan.

A ló-, szarvasmarha-, juh- és sertésenyésztés terén tett tapasztalások arra utalnak, hogy több nemzedéken át okszerűen üzött igen közeli rokon-

tenyésztés sem hat károsan az állatok termékenységére és életenergiájára. Kétségtelen azonban, hogy két tisztavérű fajta keresztezéséből származó utódok rendszerint fejlettebbek és életrevalóbbak, min az eredeti fajták.

Az elmondottakból következik, hogy egy-két állatfajjal végzett rokontenyésztési kísérletből levont eredményt nem szabad általánosítani, mert a rokontenyésztés egyes állatfajoknál nem káros, viszont máskor hátrányos, mert csökkenti a termékenységet és a testi fejlettséget.

Ahhoz a kérdéshez, hogy a rövidebb vagy hosszabb ideig okszerűen üzött rokontenyésztésből nem háramlik-e hátrány gazdasági háziállataink tenyésztésére, különösen Chapsaurouge szolgáltatott tanulságos adatokat. Ezek közül felültem példa gyanánt az angol telivér, a német felvér, a weili arabs, a hazai Nonius és a kladrubi lötenyésztést. Igen tanulságos az angol rövidszarvu husmarha (shorthorn) keletkezésének története, amely kétségtelenül igazolja, hogy igen közeli rokontenyésztéssel egészséges és kiváló téteményképes szarvas marhafajtát lehet előállítani.

A shorthorn marhát Colling Károly és társai állították elő a durhani grófság régi rövidszarvu marhájából. Eleinte a Hubback nevű bikát használták legelőbbet a tenyésztésre, de a tulajdonképeni javított (improved) shorthorn marhát Favourite és Comet nevű bikájával állították elő, melyek mindegyike igen közeli rokontenyésztésből származott. A szóban levő két bikának tanulságos pedigreejét a következő 4. sz. táblázat tünteti fel.

avourite bikának és utóbbi saját anyjának, Phoenix tehennek fedezettségéből állott elő.

Mindezekből kitűnik, hogy az angol shorthorn előállításai igen közeli rokontenyésztést üztek és hogy a világ legkitűnőbb husmarhája vérfertőző rokontenyésztésből eredt.

A rokontenyésztés ezek szerint igen hatásos tenyésztő eljárás. A netaláni sikertelenség és a némelykor észlelhető hátrányok okát rendszerint a tenyészállatok szakszerűtlen kiválasztásában és a meg nem felelő tartásviszonyokban kell keresni. Kellő szakértelem és elővigyázat nélkül üzött rokontenyésztés súlyos károkat okozhat. Sok alattenyésztő a rokontenyésztést „kétlű fegyver”-nek tartja; ezt az igazságot azonban csak a tudatlan és gondatlan állattenyésztőre lehet vonatkoztatni.

Ha rokontenyésztést üzünk, megfontolandó dolog, hogy a rokonok pároztatása folytán nemcsak a jó tulajdonságok, hanem a hibák is hűen öröklődnek át utódokra. Minthogy pedig gazdasági szempontból tekintve nincsen abszolút tökéletes állat, ennek folytán ezt a körülményt nem szabad szem elől téveszteni a rokontenyésztésre szánt állatok kiválasztásánál. Az olyan tenyészállaton, melylyel közeli rokontenyésztést akarunk üzni, kell, hogy a tenyészállatnak megfelelő, értékes jó tulajdonságok kimagaslók és tulnyomók legyenek a hibákkal szemben. A hibák közül különösen a nehezen kiküszöbölhetőek esnek súlyos elbírálás alá, minők a szervezet gyengesége, a téteményképes és megfelelő testi fejlettség hiánya. A rokontenyésztésre szánt állatok bírálatát könyörtelen szigorúsággal és mindenmémű elfogult-

4. sz. táblázat. Comet és Favourite nevű bika származási lapja.

Comet 155.											
Y. Phoenix						Favourite 252.					
Phoenix			Favourite			Phoenix			Bolingbroke 80.		
Lady Maynard	+	Foljambe 263.	Phoenix	+	Bolingbroke	Lady Maynard	+	Foljambe 263.	Y. Strawberry	+	Foljambe 263.
Cow	Alcock's Bull	Houghton Cow	Barker's Bull	Lady Maynard	Foljambe 263.	Cow	Alcock's Bull	Houghton Cow	Barker's Bull	Lady Maynard	Dalton Duke
Smith's Bull		Habback		Cow	Alcock's Bull	Houghton Cow	Barker's Bull	Lady Maynard	Dalton Duke	Houghton Cow	Barker's Bull

A származási lap adataiból kitűnik, hogy az angol shorthornok egyik törzsapja, a Favourite nevű bika Phoenix tehennek és háromnegyed-vérű testvérének: Bolingbroke bikának pároztatásából eredt; a nevezett tehen és bika egyazon apától Foljambe-től származott, Phoenix anyja pedig Lady Maynard volt, mely egyúttal Bolingbroke nagyanyja gyanánt is szerepelt.

A másik hírneves törzsalapító bika: Comet, mely mindegyik modern shorthorn marha pedigreejében szerepel, Y. Phoenix nevű tehentől és Favourite bika pároztatásából származott. Comet anyja: Y. Phoenix tehen Comet apjának, Fa-

ság nélkül tárgyilagosan kell végrehajtani. Különös gondot kell azután fordítani arra, hogy a rokontenyésztésből származó utódok természetesen és higiénés viszonyok között neveltesenek fel és okszerű tartásban és takarmányozásban részesüljenek, mert ezen beavatkozásokkal módunkban áll az esetleges hátrányok kifejlődését megakadályozni.

Minthogy a szakszerűtlen alkalmazott rokontenyésztésnek káros következményei is lehetnek, azért a népies tenyésztésben általában tartózkodni kell a közeli rokontenyésztéstől. Sikert elsősorban reatermett és képzett magántenyésztőktől várhatunk.

A különböző... kednek egyformán... Az erőfejlesztő és... toknál, melyeknél... az egész szervez... egyoldalu működ... csak különös... sággal tanácsos... lölenebbül hus... mert a rokonten... vonást és az áll... befolyásolja.

NÖVÉN

MÜ
Rovatvezetők: A

A hiány

A cikkem e... kitűnik, hogy... istállótrágya leg... okszerű felhasznál... trágyában muta... a mesterséges tr... és a városi h... nagyobb mérvű... Használjunk

dani, de másrészt... val való ellátás... kilátások. Káit... országból fogu... szerezhetni, de... műtrágyákat, mé... a levegőből gyár... közelinek látszó... források elveszté... eltölődött. De m... honnét vegyük a... foszforsavmütrá... salakot nem álli... tásához szüksége... túlról kaphatjuk... esenek és szuperf... tudank előállítan... foszfát iránt nag... biztosíthatjuk leg... esontoknak össze... szuperfoszfátá va... szerte megszerve... Emil szaklapjain... Szükséges volna... nak, mint általában... és eladásába az... A gazdának v... növények alá és... a lehető legjobb... természetes és... azután a többier... követelmény, t... mezőgazdasági g... mozgalom kiterjed... vetőgépekkel is ell... náló gazdák, mert... növénytermelési k... és az annak alap... gyakorlat is kéts... földön a legnagyobb

Terra MAGKERESKEDELMI ÉS KIVITELI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 Budapest, V., Balaton-utca 16. szám. Lipót-körút mellett.
 Levélcím: Budapest, 5., Tőzade, Postafiók 39.
SZALLIT és VÁSÁROL: szőszöbűkkönyt és mindenmémű gazdasági és kerti
 Legmodernebbül berendezett tisztító és oszlályozó telep.
Paprika-osztály. Gyógynövény-osztály.

WOHA
GÉPOSZ
 Nyersol
 Vetőgép
 Boroná
 Teljes malom

A különböző hasznosítású állatok sem viselkednek egyformán a rokontenyéssel szemben. Az erő kifejtés és általában olyan egyhasznú állatoknál, melyeknél a megkívánt termék előállításához az egész szervezetet fokozott, vagy természetellenes egyoldalú működését igényli, a rokontenyéssel csak különös elővigyázattal és fokozott gondossággal tanácsos alkalmazni. Viszonylag legfeljebb hushasznú állatokkal lehet üzni, mert a rokontenyésztés a korán fejlődő jellemvonást és az állatok hizodalmasságát előnyösen befolyásolja.

Wellmann Oszkár dr.

NÖVÉNYTERMESZTÉS ÉS MÜTRÁGYÁZÁS.

Rovatvezetők: Kerpely Kálmán és Gyárfás József.

A hiányzó trágya pótlása.

II.

A cikkem első részében elmondottakból kitűnik, hogy a többtermelés alapkövét az istállótrágya legmesszebbmenő gondozásában és okszerű felhasználásában látom. Az istállótrágyában mutatkozó hiánynak pótlását pedig a mesterséges trágyáknak, a zöld trágyázásnak és a városi hulladékoknak trágyázásra való nagyobb mérvű felkarolásával vélem elérhetni.

Használjunk műtrágyát! Könnyű ezt mondani, de másrészt mezőgazdaságunknak műtrágyával való ellátása terén nagyon szomorúak a kilátások. Kálitrágyát talán előbb-utóbb Németországból fogunk elegendő mennyiségben beszerezhetni, de hogy mesterséges nitrogénműtrágyákat, mészsárlémet és mésznitrogént a levegőből gyártunk, annak a háború végével közelnek látszó megvalósulása az erdélyi gázforrások elvesztésével ismét a messze jövőbe eltolódott. De még égetőbb kérdés az, hogy honnét vegyük a hazánkban elsősorban fontos foszforsavműtrágyákat, mikor vasiparunk Thomasalakot nem állít elő és a szuperfoszfát gyártásához szükséges nyersanyagot csak tengerentúlról kaphatjuk, mert nyersfoszfátelepeink nincsenek és szuperfoszfátot egyelőre csak csontokból tudunk előállítani. Mivel a kereslet a szuperfoszfát iránt nagy, mert vele fokozhatjuk és biztosíthatjuk leginkább terméseinket, azért a csontoknak összegyűjtését és csontliszté, illetve szuperfoszfátú való feldolgozását kellene ország-szerte megszervezni, mint azt már Grábner Emil szaklapjainkban ismételt szorgalmazta. Szükséges volna az is, hogy a szuperfoszfátot, mint általában a műtrágyáknak gyártásába és eladásába az állam befolyjon.

A gazdának viszont a szuperfoszfátot oly növények alá és úgy kellene alkalmazni, hogy a lehető legjobb hatást és a lehető legnagyobb termésközelítést érje el vele. Ehhez kapcsolódik azután a többtermelés érdekében egy újabb követelmény, t. i. az, hogy a gazdáinknak mezőgazdasági gépekkel való ellátását célzó mozgalom kiterjedjen arra is, hogy sortrágyázó vetőgépekkel is ellátassanak a műtrágyát használó gazdákat, mert mint azt az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás kísérletezése és az annak alapján a háború előtt kialakult gyakorlat is kétségtelenül kimutatta, szántóföldön a legnagyobb hatást kevés szuperfoszfáttal

csakis úgy lehet elérni, ha azt vetéskor megfelő vetőgéppel a maggal egyszerre a sorokba adjuk.

Az istállótrágya mellett, sőt vele egyidejűleg adott műtrágyának nagy termésközelítő hatását senki el nem vitathatja. Hazánkban a háború előtti években a műtrágya fogyasztása rohamosan emelkedett, persze elsősorban a nagyobb szakértelemmel kezelt nagy- és középirtókokon, de a kisgazdáknál is meg volt törve a jég, hisz hazánkban különösen a magyar és németlakta vidékeken a műtrágyák használatát a háború előtt sok kisgazda is felkarolta. És ha tudjuk azt, hogy a műtrágyázásnak hazánkban való bevezetése és terjesztése elsősorban az országos magyar kir. növénytermelési kísérleti állomás által megindított egyszerű demonstráló kísérleteknek köszönhető, amelyeket utóbb különösen az OMGE a kisgazdák körében igen nagy sikerrel folytatott, akkor megtaláltuk annak is a nyitját, hogy majd akkor, ha lesz ismét elegendő műtrágyánk, mi a leghatékonyabb módja a műtrágyázás széleskörű elterjesztésének: az egyszerű és szemléltető kísérlet olyan vidékek gazdáinak megnyerésére, akik a műtrágyákat nem ismerik.

A műtrágya a legegyszerűbb és leghatékonyabb szer az istállótrágya hatásának kiegészítésére és fokozására. Vannak azonban oly talaj-nemek, amelyek az említett kevés istállótrágya-mennyiséggel — 120—140 q három-négyévenként — be nem érik és ahol a műtrágya is csak akkor érvényesül, ha szerves trágyát is adunk bőven. Elsősorban áll ez a világos színű, sovány és szárazságra hajló homokra. Többet ezen csak úgy termelhetünk, ha elegendő istállótrágya hiányában az egyoldalú homokot zöldtrágyával látjuk el. Hogy mi a zöldtrágyázás és hogyan végzendő az a hazai viszonyok között a legokosabban, e kérdésnél itt annál kevesebbet kell időznöm, mert arra az Országos Magyar kir. Növénytermelési Kísérleti Állomás egyik kiadványa tüzetesen megtanít.*)

A pillangós növényeknek zöldtrágyaként való leszántása a leghatékonyabb eljárás kellő istállótrágya, illetve elégséges állattalomány hiányában humuszban szegény és nitrogéntrágyázásra szoruló talajok feljavítására, amelynek elsősorban világos homokjaink.

De zöldtrágyázás nélkül is sokat javíthatunk egy a homok termőképességén, mint a gyenge állattartásban a homokra való pillangós takarmányok természetesenek felkarolásával.**)

Jobb talajokon is a pillangósoknak termesztése ma a legegyszerűbb és leggazdaságosabb mód a hiányzó nitrogéntrágyák pótlására; jelenleg elsősorban az étekezésre szolgáló hüvelyeseknek, a paszulyoknak, borsónak és lencsének***) termesztését kellene felkarolnunk, melyekben közfogyasztásunk az egész háború alatt már nagy hiányt szenvedett.

Ha takarmánytermesztésre hazánkban csak a sok céltalan és célszerűtlen ugár és parlag használatának fel, mely még 1913-ban is szántóföldünknek körülbelül nyolc és fél százalékát foglalta el, mennyivel több állatot tudnának jobban tartani és ezzel több és jobb trágyát

*) L. az Orsz. M. kir. Növénytermelési Kísérleti Állomás (Magyaróvározt) kiadványát: Gyárfás József: A zöldtrágyázás.

**) L. az Orsz. M. kir. Növénytermelési Kísérleti Állomás kiadványát, Gyárfás József: A homok pillangós takarmánynövényei.

***) L. Kozma Péter, „Termeljünk lencsét” című közleménye, „Köztelek,” 1920. év 8. számában.

előállítani! Ugart hazánkban leginkább még azokon a vidékeken találhatunk, hol a nyomásos gazdálkodás uralkodik. E helyett a szabad gazdálkodást kellene behozni megfelelő tagosítással kapcsolatban.)

Ha többtermelést akarunk, akkor végre az ahhoz szükséges több trágyát azzal is kell biztosítani, hogy a növényi tápláló anyagokat igen nagy mennyiségben tartalmazó városi hulladékokat az eddiginél nagyobb mértékben és okszerűbben, de amellet kevés kiadással szintén bevonjuk a gazdasági trágyák körébe. Elsősorban a fekáliaikat. Hogy hogyan lehet ezekből egyszerűen és olcsón, utálatosságukat elvesztett és gazdaságilag könnyen alkalmazható trágyát előállítani, azt Mallasekovecky Tádé „A tözefekalkomposzt”, továbbá herényi Gotthard Sándor „A városi hulladékok” című munkájában eredeti tapasztalataik nyomán már megírták; hogy továbbá Arad, valamint Békéscsaba városa hogyan készít fekáliából és városi szemétekből jóformán csak az amugy is szükséges kihordás és összekeverés kevés költségeivel hatékony komposztot, azt viszont Gyárfás József az előbb említett többtermelési értekezleten mondotta el. E városok ugyanis a testükben felgyülemelő és onnét amugy is kihordandó városi szeméteket nem, mint általában szokás, anyaggyűjtésére használják fel, hanem a város mellé hordatják ki rakásokba és ezekben eresztik be a szintén oda kivitt fekáliákat; némi állás és összekeverés után a leghatékonyabb komposzt áll így elő.

Nem megvetendő trágya a fahamu sem; benne nemcsak káli, de a szuperfoszfátéhoz hasonlóan gyorsan ható foszforsav is foglaltatik.**) Hogy végül a vágóhidakon felgyülemelő és takarmánynak nem értékesített állati vérből miként lehet kitűnő eredménnyel alkalmazható trágyát előállítani, azt herényi Gotthard Sándor előbb említett műveiben, azonkívül Szobonya Bertalan a Borászati Lapokban ismételt leírta.

A teendő e téren az, hogy ezek az eljárások ne maradjanak meg írott malasztoknak, illetve elvéve találhatók példának, hanem ha másként nem megy, hulladékaik értékesítése, azaz trágyává való feldolgozása a városoknak, már közegészségügyből is, épp úgy kötelességüké tétessék, mint más közegészségügyi követelmények teljesítése.

A több trágyának előteremtése azonban nem megy máról-holnapra. Kérdés tehát, hogy addig is, míg elegendő mesterséges trágya lesz a gazdának rendelkezésére bocsátható, az a magának hatáskörében az istállótrágyának okszerű kezelésén és alkalmazásán, a zöld trágyázáson, pillangósok termesztésén, valamint a gazdaságban előálló hulladékoknak komposztú való feldolgozásán kívül mit tehet oly irányban, hogy művelési növényeit az eddiginél bővebben lássa el táplálékkal, elsősorban a leginkább hiányzó foszforsavval?

Ennek is meg van a módja***): a talajban sokkal több a foszforsav, mint azt a gazda hinné; így a hazai talajokban 0.07 — 0.037% össz-foszforsavat találtak vegyészeink; ez pedig egy kat. hoidnyi területen csak 30 cm. mélységig

*) Az 1911. évi budapesti IX. orsz. gazdakongresszus naplója 513. old.

**) A hamu trágyaértékét, gyűjtésének és felhasználásának lehetőségét részletesen tárgyalja a következő közlemény: Gyárfás József, A hamu trágyaértéke, Köztelek 1920. 5. száma.

***) L. bővebben tárgyalva Gyárfás József, A hiányzó műtrágya pótlása c. cikkében, Köztelek, 1917. 5. szám

WOHANKA ÉS TÁRSA UTÓDA R.-T. Budapest, V., Vilmos-császár-ut 76. sz.

GÉPOSZTÁLY:

Nyersolajmotorok
Vetőgépek
Boronák

Teljes malomberendezéseket rövid idő alatt szállítunk.

Honkolyozók
Szecskavágók
Kukoricamorzsolók
Ekék
Tengelyek
Szíjkorongok

MALOMOSZTÁLY:

Darálójáratok
Őrlőjáratok
Malomkövek

Tervrajzokat és költségvetéseket gyorsan készítünk.

Gazdasági malmok
Koptatók
Daratisztítók
Felvonók
Garatok 8221
Lisztítók

kereken 15—80 q foszforsavat tesz ki; 1 q buzában vagy rozsbán pedig csak 0.9 kg. foszforsav van, tehát egy jó termésben — 16—17 q-ban — is csak 15 kg. foszforsav kerül ki — ha mind eladják — a gazdaságból. Ez bizony elenyészően kevés a talajban foglalt összfoszforsavhoz viszonyítva, csak hogy az utóbbiból csupán nagyon kis mennyiség van olyan állapotban jelen, hogy belőle a növény táplálkozik. Tehát míg a gazda műtrágyában nem vásárolhat *késs* tápláló anyagokat, addig azon kell lennie, hogy a talajban foglalt és a növény által még fel nem vehető *nyers* anyagokat okszerű talajmiveléssel, de különösen az őszi mélyszántás megadásával, a levegő, fagy és a csapadék behatásának minél jobban tegye ki, hogy így minél több, a növény által könnyen felvehető *késs* tápláló anyag képződjék.

Ez a jó talajmunka azután termésköszörítő hatását annyiban is fogja megmutatni, hogy a jól művelt talajon a trágya is jobban fog érvényesülni, a növényzet is vigabban fog fejlődni és kevesebbet fog szenvedni gyomtól, betegségtől és szárazanyagtól stb. A *nyers* táplálóanyagok felbomlását különben előmozdítja a meszesítésen kívül a fent említett gyakori istállótrágyázás is.

Ha azután a gazda jó, azaz az ő viszonyai közé való vetőmagot fog használni, akkor minden trágyahiány mellett is — legalább átmenetileg — meg van adva a termésköszörítés lehetősége. És a jó vetőmag tekintetében a magyar gazdaságközösség szerencsésnek mondható annyiban, hogy a növénynevelés a háború folyamán sem szünetelt hazánkban, hanem az *országos magyar kir. növénynevelési intézetnek* munkássága folytán tovább fejlődött és legalább a legfőbb művelési növényeinket tekintve, már majdnem valamennyinél hazai viszonyokra megfelelő nemesített fajták állanak a gazda rendelkezésére.

Röviden dióhéjba foglalva ennyit gyűjtöttem össze arra nézve, hogy a többtermelés érdekében a trágyázás terén mi volna a legfontosabb teendő. Tudom, hogy minden egyes tételtől akár egy könnyvet is lehetne írni; akit azonban a részletek érdekelnek, annak a cikkemben felsorolt munkáknak és közleményeknek elolvasását ajánlhatom.

(Magyaróvár.)

Kozma Péter.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Huttyra Ferenc dr.

Meg nem felelő ojtóanyagok.

Az év elején a beszerzett ojtóanyagok hatástalansága, illetve kártétele folytán tanácsért fordultam a *Köztelek* laphoz, amelyet a május hó 1. számában „A sertések pusztulása védő ojtás ellenére” cím alatt *Huttyra Ferenc dr.* rovatvezető ur volt is szíves megadni. Most ismét súlyos esalódás ért az ojtás terén, úgy hogy nemesek egyéni, de közszemponból is kívánatosnak tartom a kérdést a nyilvánosság elé vinni. Jelenlegi esetem a következő:

Az év elején nálam végzett ojtás után bekövetkezett óriási sertéspusztulás után, melyről a *Köztelek* f. é. 18. számában beszámoltam, ősz elején, az azóta lett 172 malacomat, kéthetes korukban a szokásos módon himlő ellen, majd elválasztásuk után két-három hétre orbánc ellen

bejöttünk. Az utóbbi ojtást követő napon a malacokon nagyfokú bágyadság és étvágytalanság mutatkozott, mintha az egész állomány le lett volna forrázva, harmadnap reggelre pedig egy darab elhullott. A kezelő állatorvos a boncolás alapján úgy vélekedett, hogy a malacok az ojtás idejében fertőzve lehettek és az ojtással az orbáncot még fokoztuk; a beteg állatok kezelésére a szérumos ojtást ajánlotta. A reá következő napon elhullott öt darab, melyek közül kettőnek hulláját a megmaradt ojtóanyaggal együtt fölküldtük Budapestre az állatorvosi főiskola kórbonctani intézetébe.

A m. kir. állatorvosi főiskola 469/920. szám alatt arról értesített, hogy a szeptember hó 30-án beküldött két darab malachulla boncolásával mindkettőnél heveny sertésorbáncot állapítottak meg az elhullás okául. „A további elhullások megakadályozása céljából — írják továbbá — az állománynak sertésorbánc elleni védőszérummal való haladéktalan beojtása szükséges. Hogy az elhullásokat valakinek mulasztása idézte-e elő, azt nem tudjuk a közölt adatokból megállapítani. A levélben említett körülmények azonban arra látszanak utalni, hogy az elhullások a védőojtás következményeként léptek fel. A küldött ojtóanyagot az azok vizsgálatára illetékes „Állami Bakteriológiai Intézet”-nek küldtük át.”

Mire emberem az ojtóanyaggal és a levéllel megérkezett, négy-öt nap alatt már tizenegy hulla volt, de aztán, mintha elválták volna, a baj megállt. Az állatorvos biztatására az újonnan érkezett ojtóanyaggal bejöttünk a malacokat, 20 drb kivételével, melyek ojtatlanul maradtak.

Közben az „Állami Bakteriológiai Intézet”-től értesítés érkezett:

M. Kir. Állami Bakteriológiai Intézet, 702/1920. sz. F. hó 1-én intézetünkbe érkezett a „*Hungaria Szérum-művek R. T.*”-től származó („Termelési száma 1919. szeptember 1.; készült aug. 30.”) I. és II. számú sertésorbánc elleni ojtóanyagra vonatkozólag tisztelettel értesitem, hogy költésimelés szempontjából csupán a még felbontatlan folában foglalt I. sz. anyagot vizsgáltuk meg, minthogy a II. sz. anyaggal ojtás nem történt.

A szóbanforgó ojtóanyagra vonatkozó szabvány értelmében az anyagban csak orbáncbacillusoknak kell lenniük, más baktériumokat tartalmaznia nem szabad; hatása tekintetében olyannak kell lenni, hogy a 2 km.-nyi mennyiségével mellizmába ojtott galambot 3—5 nap alatt orbáncban elpusztítsa.

Vizsgálatunk folyamán az ojtóanyagban *sertésorbáncbacillus* sem tenyésztési próbával, sem állatkísérlettel nem volt kimutatható; ezzel szemben a *tenyésztési eljárás* sok *staphylococcus* és egy *coli-féle bacillus* jelenlétét állapítottuk meg.

Az anyagnak 1, valamint 2 km.-nyi mennyiségével 1—1 galambot (mellizmába), továbbá 1 km.-rel egy egeret (bőre alá) ojtottunk. Az összes bejött állatok egészségük maradtak.

A fenti vizsgálati eredmény értelmében tehát az ojtóanyagot kifogásolni vagyunk kénytelenek, minthogy az idegen mikroorganizmusokkal szennyezett volt és benne a megkívánt baktériumot, az orbánc bacillusát, kimutatni nem lehetett.

Igaz ugyan, hogy az utóbbi bacillusok efféle ojtóanyagokban, ezeknek állásaközben, lassanként tönkremennek, mindazonáltal alig szenvedhet kétséget, hogy az orbáncbacillus ilyen, aránylagos rövid időn belül (az augusztus hó 30-án történt termelés óta egy hónap alatt) való teljes elpusztulását az oda nem való idegen csírák elszaporodása siettetette.

Budapest, 1920. október hó 12-én.

Avajszky Aladár dr., igazgató-tanár.

Mindezek után az a nézetem, hogy jogosan követelhetek kártérítést, mert a Bakteriológiai Intézet megállapította, hogy a malacokba ojtott ojtóanyag, a megkívánt bacillusok helyett, más idegen mikroorganizmusokkal szennyezett volt*, úgy vagy ezeknek jelenléte, vagy amazoknak hiánya okozta az elhullásokat, amiért valakinek felelősséggel tartoznia kell.

Én az ügyön annál kevésbé tudok simán átsiklani, mert az éveleji csapás is hasonló kerek között kezdődött, ami óriási károkat okozott és nem hagyhatunk szó nélkül ilyen veszedelemes üzleteket, amely fáradságos munkánk gyümölcsét így tönkretesszük és óriási közgazdasági kárt is okoznak.*

(Dörypatlan.)

Komlósi János,
földbírtokos.

Új rendeletek.

(Vagyonátruházási illetékek. — A szovjetbankok megsemmisítése.)

Vagyonátruházási illetékek.

A közvélemény és a nemzetgyűlés sokkal kisebb érdeklődése mellett, mint amint az ügy fontossága megérdemelné, iktattuk be törvénykönyvünkbe a vagyonátruházási illetékek tetemes emeléséről rendelkező I. évi XXXIV. t.-cikket, amelyet egész terjedelmében a hivatalos lap október 15-iki száma közölt e amelyet a pénzügyminiszter október hó 30-iki 103,700. sz. rendelete f. hó 1-től kezdve léptetett életbe.

Az új törvény négyféle vagyonátruházási illetéket különböztet meg, t. i. ingatlan és ingó vagyonnak haláleset folytán való megszerzése *örökös* illeték, élők közti ingyenes jogügylet után való megszerzése *ajándékozási* illeték, ingatlanok akár haláleset folytán, akár élők között kötött jogügylettel, akár ingyenesen, akár visszateher mellett való átruházása ezenfelül *ingatlan vagyonátruházási* illeték alá esik, míg a nem természetes személyek tulajdonában levő ingó és ingatlan vagyont a vagyonátruházási illeték pótlására *illetékes* terhel. A vagyonátruházási jogügyletekről kiállított okiratok külön, okirati illeték alá is esnek, amely örökös és ajándékozás esetében az első év után öt, minden további év után két korona, egyéb vagyonátruházásról, valamint ingatlanárverésről kiállított okiratok után inveni két korona. Az 1000 koronán aluli, valamint a tudományos, közoktatási és közjótékonyági célokra rendelt hagyományok és ajándékok illetékmentesek, a hősi halált halt katonák hagyatékára pedig 20,000 K.-ig illetékmentes, azoufölül 50,000 K.-ig 1/4, 100,000 K.-ig 1/2 illeték alá esik. Az örökös és ajándékozási illeték alól való mentesség az ingatlan vagyonátruházási illetékre is kiterjed.

Az illetékiszabás alapjául a vagyonátruházásról az illetéktörvénybe beállított közbizalmas forgalmi értéke szolgál. Ingatlanok értékelésénél a felek által bevallott érték ellenőrzésére figyelembe veendő az ingatlan utolsó átruházása alkalmával, de legfeljebb öt éven belül elért vételár, avagy az illető ingatlanra nézve a vagyonadó kivételése céljából ugyanebben az évben megújított jogerős becslés eredménye, esetleg szakértői becslés. A törvényszerű legkisebb érték földadó alá eső ingatlanoknál az előző évi kataszteri tiszta jövedelem százszorosa (az eddigi 50-szeres helyett) házosztályadó alá eső ingatlanoknál a törvény szerű legkisebb érték az előző évi házosztályadó százszorosa.

Az örökös és ajándékozási illetéket a tiszta hagyaték után kell kiróni. A lemenő örökösök (törvényes és törvénytelen gyermekek) és a törvényes feleség örökös és ajándékozási illetéke 10 ezer K.-ig 1%, 50 ezer K.-ig 1 1/2%, 100 ezer K.-ig 2%, 250 ezer K.-ig 2 1/2%, 500 ezer K.-ig 3%, 750 ezer K.-ig 3 1/2%, 1 millióig 4%, 2 millióig 5%, 3 millióig 6%, 4 millióig 7%, 5 millióig 8%, 10 millióig 10%, 15 millióig 12%, 20 millióig 15%, 25 millióig 18% és 25 millió koronán felül 20%.

A felmenő örökösök, a leszármazó házastársának és az örökös törvényes férjének örökös és ajándékozási illetéke tízezer koronáig 2%-kal kezdődik és fentebbivel egyévi arányban 25%-ig emelkedik, az oldalági örökösök és örökbecsített gyermekek örökös és ajándékozási illetéke 5%-kal kezdődik és előbb 1—1, majd 2—2, utóbb 4—4%-kal emelkedő kulcs szerint 40%-ig emelkedik; távolabbi rokonok örökös és ajándékozási illetéke 6%-tól 45%-ig, minden más örökös, hagyományos vagy megajándékozott örökös és ajándékozási illetéke pedig 10%-tól 55%-ig emelkedik. Nyugdíjintézmények minden hagyomány után csak 5% illetéket fizetnek.

Az ingatlan vagyonátruházási illeték kulcsa a fentebb meghatározott első és második fokú rokonsági viszonyban levőkre való átruházás után 1 1/2%, minden egyéb eset

* Minthogy több oldalról érkezett már be hasonló jellegű panasz az ojtóanyagtermelés és forgalombahozatal terén mutatkozó visszaállapotok és hiányok miatt, az OMGE állattenyésztési és állategészségügyi szakosztálya legközelebbi gyűlésén újból foglalkozni fog ezekkel a panaszokkal és gyökeresen segítő intézkedések megtételét fogja kérni. Szerk.

ben 2% az ingatlanátruházási illeték kulcsa 5 után. A kisaját alá. Ingatlan vagy nemcsak ajándék folytán való átsz is jár, ami új e gyonra.

Az illetékegyes ingóságok után e

A pénzügymin. az új törvény a

amelynél az örö

Ingók visszerha

a f. évi XXIV. t

törvény szerint e

ingatlan tartozék

relvények stb. A

jog, hasznalati

egyenlő elbánás

nek, hogy egyelő

azok hozadéki ér

szabályok alkalm

a hagyatéki tert

vonaikozó elővá

ingatlan vagyona

Az új illetéktör

rendekezéssel e

fog foglalkozni.

A szovj

Az október hó

delet kimondja, t

által kibocsájtott

és 25 K.-ás há

bevonják és folyó

teljesen és végle

A magyar királyi

végeig a 200 K.-

25 K.-ás hamisítv

a sérült pénzek be

szerint. Folyó hó

ványokat sem fizet

ország területére

KÖN

A háziállat

Huttyra Ferenc

temi tanár. 36

három színes a

Patria. Ára 16

Egyik legutó

maga nemében

Ferenc dr., az

punk kiváló n

tanártársával e

ért el a külföld

sajtó alá rende

egy újabb érté

tasban, tanubiz

munkaképesség

ségéről. És am

számoltunk be

kiadásokról, u

ennek a magya

séről, amely a

lati életet szolg

nagyobb örömm

néséről, mert n

olyan magyar

állati betegsége

megfelelő mód

részletességgel

ilyen könyv hiá

gatói és elsősor

munka megírás

A mai mosto

tett szó a terjed

felelő magyar

kisebb jelentősé

meleti fejtegetés

a legfontosabb

magában tömör

szoros értelméb

zoonos eredetű

Vetőg

motor

<h1>MAYER HENRIK és TÁRSA</h1>		<h2>VETŐMAGNAGYKERESKEDESE</h2>	
<p>Sürgőnycim: VETŐMAG BUDAPEST</p>		<p>Budapest, V., Akadémia-17. 8.</p>	
<h3>VESZ</h3>		<p>lóhere, lucerna, fehérhere, muhar, köles, bükköny, kendermag, mustármag, fűmagvakat és egyéb gazdasági magvakat.</p>	
<p>Mintázott árajánlatok kérhetnek.</p>		<p>Telefon: 165-62</p>	
		<p>9170</p>	

Vetőg
motor

ben 2% az ingatlan teljes értéke után. Visszterhes ingatlanátruházások után az ingatlan vagyonátruházási illeték kulcsa 5%, ugyanígy életjáradék szerződések után. A kisajátítás nem esik vagyonátruházási illeték alá. Ingatlan vagyonátruházási illeték ingatlan vagyonnak nemcsak ajándékozás vagy adásvétel, hanem haláleset folytán való átszállás esetén az öröklési illetékeken felül is jár, ami új és jelentékeny terhet ró az ingatlan vagyonra.

Az illetékegyenérték kulcsa ingatlanok után évi 0,5%, ingóságok után évi 0,2%.

A pénzügyminiszter végrehajtási utasítása értelmében az új törvény alkalmazandó minden olyan hagyatéokra, amelynél az örökható I. hó 1-én vagy utóbb halt el. Ingók visszterhes átruházása csak okirati illeték alá esik a f. évi XXIV. t. cikk I. részének 3. §-a szerint. Az új törvény szerint az ingatlan forgalma alá vonandók az ingatlan tartozékai is, t. i. a be nem épített gépek, szerelvények stb. Az ingatlanra vonatkozó hasznélvezeti jog, használati szolgálat és lakásjog az ingatlanal egyenlő elbánás alá esik. Fontos intézkedése a rendeletnek, hogy egyelőre az ingatlanok értékelésének alappjául azok hozzájárulási értékét kell venni a vagyonadóra vonatkozó szabályok alkalmazásával. A hagyatéki eljárás költségeit a hagyatéki terhekhez lehet számítani. Az ingatlanokra vonatkozó elővásárlási jog megszerzése nem vonható ingatlan vagyonátruházási illeték alá.

Az új illetéktörvénynek a gazdákat érzékenyen terhelő rendelkezésével egyébként az OMGÉ rövidesen behatóan fog foglalkozni.

A szovjetbankok megsemmisítése.

Az október hó 31-iki 8022. M. E. számú kormányrendelet kimondja, hogy az ugynevezett tanácsköztársaság által kibocsájtott és forgalomba hozott hamis 200 K.-ás és 25 K.-ás bankjegyeket a forgalomból véglegesen bevonják és folyó hó 11-ik napjától kezdve a pénzjegyek teljesen és végleg elvesztik fizetési eszköz jellegüket. A magyar királyi állampénztárak legkésőbb a folyó hó végéig a 200 K.-ás bankjegyhamisítványokat 40 K., a 25 K.-ás hamisítványokat pedig 5 K. értékkel váltják be, a sérült pénzek beváltására vonatkozó általános szabályok szerint. Folyó hó 11-16-ig kezdve ilyen bankjegyhamisítványokat sem fizetési eszközzel elfogadni, sem Magyarország területére behozni nem szabad.

KÖNYVISMERTETÉS.

A háziállatok fertőző betegségei. Irta: *Hutyra Ferenc dr.*, állatorvosi főiskolai és egyetemi tanár. 380 oldal, 157 szövegképpel és három színes műmelléklettel. Budapest, 1920. Pátria. Ára 160 korona.

Egyik legutóbbi számunkban méltattuk azt a maga nemében páratlan sikert, amelyet *Hutyra Ferenc dr.*, az állatorvosi főiskola rektora, lapunk kiváló rovatvezetője *Marek József dr.* tanártársával együtt írt német nyelvű könyvével ért el a külföldön. E munka ötödik kiadásának sajtó alá rendezésével alig készült el, máris egy újabb értékes könyve jelent meg nyomtatásban, tanubizonyosságot téve írja csodálatos munkaképességéről és fáradhatatlan tevékenységéről. És amilyen örömmel és büszkeséggel számoltunk be az idegen nyelveken megjelent kiadásokról, ugyanolyan örömmel adunk hírt ennek a magyar nyelvű könyvnek megjelenéséről, amely a magyar tudományos és gyakorlati életet szolgálja egyaránt hivatva van. Annál nagyobb örömmel értesültünk e könyv megjelenéséről, mert nem állott eddig rendelkezésünkre olyan magyar nyelvű munka, mely a fertőző állati betegségeket a tudomány mai állásának megfelelő módon, magas színvonalon és kellő részletességgel tárgyalja. Különösen érezték ilyen könyv hiányát az állatorvosi főiskola hallgatói és elsősorban ez készítette a szerzőt a munka megírására.

A mai mostoha viszonyok között nem lehetett szó a terjedelmes német munkának megfelelő magyar könyv kiadásáról, ezért ez a kisebb jelentőségű részletkérdéseket és az elméleti fejtegetéseket egészen rövidre fogva, csak a legfontosabb és lényeges tudnivalókat foglalja magában tömör előadásban. A könyv csak a szó szoros értelmében vett baktériumos és protozoonos eredetű fertőző betegségekkel foglalkozik

és nem terjeszkedik ki a magasabbrendű növényi és állati élősködők okozta betegségekre. Az egyes kóralakok szabatos leírása mellett különösen az oktani viszonyokat és a védekezési módokat és ezek között a védőoltási módszereket ismerteti, következetesen a gyakorlati élet igényeinek szem előtt tartásával és a legutolsó évtized tudományos kutatásai és gyakorlati észleletei eredményeinek figyelembe vételével. A könyv hat csoportra osztva egyenként és részletesen foglalkozik az összes fertőzőes eredetű betegségekkel, magas tudományos színvonala és szigorú szakszerűsége mellett azonban olyan módon, hogy még a laikusok is könnyen megérthetik a legnehezebb kérdések fejtegetését. Ezt a könyvet is előnyösen jellemzi az a simán gördülő, könnyed, tiszta és világos, amellyel azonban tömör és szabatos írásmód, amelyet olvasóink a szerzőnek lapunk hasábjain megjelent nagyszámú cikkéből már jól ismernek. A szöveg könnyebb megértésére és kiegészítésére 157 szép és érdekes szövegközti kép, valamint három színes melléklet szolgál. A 23 ivre terjedő könyv értékének megfelelő esinős nyomdai kiállításban jelent meg.

Bár a könyv elsősorban az állatorvosi főiskolai hallgatók és a gyakorlatban működő állatorvosok számára lesz nélkülözhetetlen segédeszköz, azonban nagy nyereséget jelent azoknak a gazdáknak a számára is, akik az állati járványokra vonatkozó ismereteiket felújítani, illetve a tudomány mai állásának megfelelően kiegészíteni kívánják. Állattenyésztésünk fejlesztése érdekében ma jóformán a legtöbbet az állategészségügy és gyógyászat terén lehet tenni, különösen a járványos állati betegségek ellen kifejtendő hatékonyabb védekezéssel és erősebb küzdelemmel. Ennek azonban alapja és feltétele a szükséges szakismeretek széleskörű népszerűsítése, aminek ez a most megjelent könyv hasznos forrása lehet. Így kívánjuk és reméljük, hogy ez a kiváló munka ilyen irányú fokozott tevékenységnek lesz a rugója és állategészségügyünk haladásának újabb lendületet ad. (K-r).

Néhány szó a földbirtokreform kérdéséről. Irta: *Sallay Vince.* Megjelent a napokban és kapható a „Pátria” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaságnál Budapesten, Üllői-ut 25. szám alatt. Ára 10 K. A földbirtokreform kérdéséről írva, megemlékeztünk már lapunk hasábjain *Sallay Vince* kitűnő tanulmányáról. Ez a most nyomtatásban és megjelent értekezés a földbirtokreform kérdéséről írt munkák legértékesebbjei közé tartozik. Mint izzig-végig jeles gyakorlati gazda, mint a föld és a föld népének igazi ismerője, több évtizedes gyakorlat után szól hozzá a földbirtokreform kérdéséhez, nagy tudással és felkészültséggel fölverte. Nagyon is megérdemli tanulmánya, hogy minél szélesebb körben elolvassák és a földreformról szóló törvényjavaslat törvényhozási tárgyalása során figyelembe vigyék helyes nézeteit és javaslatait.

Virilizmus a vármegyékben.

Irta: *Krudy Ferenc.*

II.

Azonban a virilizmusban képviselt magyar földbirtok érdekeinek és nemzetfenntartó energiáinak az ujonnan épülő magyar alkotmány kereteiben való további fejlesztésére is szükség van. Ami a fentebbiek szerint áll a megyék önkormányzatára nézve, ugyanaz áll nagy vonásokban az ország törvényalkotó és kormányzó szerveire nézve is.

A mai nemzetgyűlés nem állandó jellegű parlament, hanem alkotmányozó testület, mely hivatva van a konszolidáció megteremtésével az új Magyarország alapjait lerakni, hogy azon épít-

hessük fel az új magyar jövőt. Ennek a nemzetgyűlésnek kell megállapítania azt is, milyen legyen a nemzet képviselőite innotul, milyenek legyenek azok a törvényhozó szervek, melyek a nemzeti akaratot élő valóra váltják.

Az első kérdés, mely megoldást követel, vajjon az országgyűlés egy- vagy kétkamarás legyen-e s hogy egyedül a képviselőházra bizzuk-e a feladatokat, avagy meghagyjuk a történelmi jogfolytonosság által követett förendiházat is. A józan és bölcs haladás, a tudás megfontoltságával való irányítás szempontjából szükség van arra, hogy a nép legszélesebb rétegeivel nem a legközelebbi összeköttetésben álló, de a nemzeti lét érdekeiből atörvényalkotó munkában nélkülözhetetlen szellemi és erkölcsi tökély gyümölcsözéshez jussanak. Biztosítanunk kell, hogy ne egyedül a kvantitás tömegmozgása, hanem az értékes kisebbség kvalitatív ereje is eszelekréshez jusson. A tömegek lélektanát az ugrásszerű mozgás, a szélsőségek jellemzik s ott, ahol a választójog legszélesebb kiterjesztése ennek a tömeglélektani tulajdonságnak enged befolyást, ott az ellenőrző, a leszűrt, konzervatív hajlandóságu szerv beállítása egyenesen nélkülözhetetlen.

A magyar nemzetgyűlés az általános választójog alkalmazásával hivatván össze, a leendő választási törvény megalkotásánál konzervatívabb irányban ezt visszafeljesíteni lényegesen alig lehet, tehát a jövő képviselőház sorsa ehhez kötött. A konzervatív erőnek az alkotmány sáncába való bevitelére tehát az új felsőház megalkotásának alkalma kínálkozik. Hogy e tekintetben a legnagyobb körültekintés és megfontolás szükséges, az bővebb indoklásra nem szorul, ha meggondoljuk, hogy nemcsak közvetlen a bolsevizmus után vagyunk, hanem a körülöttünk kialakuló új Közép- és Kelet-Európa államokban is a szélső kommunizmus katlana forr.

A régi förendiház átalakításának szüksége kétségtelen, a kérdés csak az, milyen legyen a nemzettestbe beillesztendő új szervezet.

Itt térünk vissza ismét a magyar vármegyére. A XIII. század vége óta a vármegyéknél szervezett, kevésbé vagyonos nemesség követei utján vesz részt az országgyűlésen és kialakul a kettős kamara rendszere azzal, hogy a személyesen megjelenő vagyonos nemesség, főurak és főpapok gyűlése megmarad ösgyűlésnek, a követei táblája pedig átalakul képviselőté. A förendiház összeállításán jóformán 1885-ig lényeges változás nem történt, ez a reform pedig sokkal kisebb jelentőségű volt, semhogy a nemzetre nézve valamelyes előnyököt hozott volna.

A bekövetkezendő reformnak gyökeresen kell lennie s az átalakulásnak a vagyon és rang érvényesítésének az alappjáról át kell térnie a nemzetre nézve leghasznosabban gyümölcsözethető kulturai és erkölcsi örök érvényesítésének alpjára, ami másként, mint a förendiháznak a virilis képviselő alkalmazásával leendő átalakulásával alig képzelhető. Hogy ennek kiegészítésül a kulturai és szellemi értékek ki-keresésénél az államfő kinevezési jogköre és egyéb módozatú meghívások miként alkalmaztatnának, az inkább a kivitel dolga, a lényeg az, hogy a kulturai és gazdasági érdekképviseletek képviselőin kívül legelsősorban a vármegyéknél szervezendő földbirtok képviselőinek kell helyet biztosítanunk. Ha a virilizmus intézményében megyéknél szervezendő mezőgazdatisadalmnak megadatik a mód arra, hogy a magyar államiság fenntartásánál évszázadokon át rendkívül értékesnek bizonyult energiát ne csak a vármegyék közgyűléstermében érvényesítse, hanem a megyei virilis képviselők által önmaguk köréből kiküldendő követeivel a felsőház törvényhozási munkájában is részt vegyen, nemcsak az országgyűlésen töltendő be-

Vetőgépek, trieurök, ekék, darálómalmok, motorok, mindenféle mezőgazdasági vasáru azonnali szállításra kapható: **FARAGÓ ANDOR** Budapest, V., Vécsey-utca 2.

józan, leszűrő szerepét és érvényesítését egy-szersmindenkora nemzeti és faji politikánk javára konzervatív képességeit, hanem a magyar vármegyének immár elsikkadt valódi politikai tartalmát adná vissza azzal, hogy a virilis megyei közönség követi útján ismét befolyhat-ván a törvényhozás munkájába, a megyék annak mintegy előkészítőjévé és ismét előiskolájává válnának. Olyan előny volna ez, mely a fen-tebbiek szerint valóban teherként jelentkező fővárossal szemben az állami élet megnyilvánu-lásának józan decentralizációja adódnék és amelyet a kerületi kormánybiztosságok stb. fel-állításával megkísérelt közigazgatási decentrali-zációban csak nagyon kevés hatással tudnánk megközelíteni.

Ez az egyetlen módja annak is, hogy miként lehessen a megszállott megyék jogfolytonos-ságát biztosítani, azok képviselőit az ország-gyűlésbe bevinni. Erre a megoldásra is tör-ténelmünk adja rá az approbációt. Az évtize-deken, sőt századokon át idegen megszállás alatt levő magyar megyék funkcionáriusai és nemes-sége szabad részekre költözve éltek a megyék életét tovább és biztosították a nemzeti lét foly-tonosságát. Integrálásunk visszanyerését célzó jövő erőfeszítésünk csak nyerhet a jogfolytonos-ságnak területeket egybekapcsoló erején.

A régi Magyarország az eredeti jogalkotó és intézményeket átalakító kiváló képességgel rendel-kezett. A régi intézményekben, melyek a nemzeti és gazdasági szükségletek természetes folya-mányaként a létet, a jövőjét féltő nemzet küzdel-meinek a hatása alatt jöttek létre, csodás erő van s az a nemzet, mely nem idegen erők és hatalmak szeszélyéből keletkezik máról-holnapra, hanem évezredes történelmi múlt talaján él, nem kérhet köicsön idegen alkotmánymintát, hanem fejleszti, miként az angol jogalkotó génius teszi fokról-fokra, kiválogatva gondosan mindazt, amit egy történelmi múlt sajátos szükségletek szerint igazolt. A 48-as nagy átalakulás óta valami különös könnyelműség feküdt rajtunk régi intéz-ményeinkkel szemben, melyeket sokszor elárul-tunk, bár legtöbbször a magyar faj birtokban-tartásának és megerősítésének eszközei voltak s miként a magyar parlamentarizmus is forradalmi események között, minden előkészítés nél-kül anorgánikusán illesztetett be alkotmányunk épületébe, a 67 óta bekövetkezett törvényalko-tások nagyrésze is alig több recepciónál. A magyar jogalkotó és intézményfejlesztő erő felszázados hanyatlásának minden bizonynyal nagy része van mostani katasztrófánk bekövetkezésében.

Franciaország mai nemzeti és faji dekadenciájának alapokai kétségtelenül abban a forradalmi átalakulásban keresendők, mely kérel-hetetlenül irtott ki minden intézményt, mely a nagy forradalom előtti ancien regimere emlékeztetett s tette ezt azért, nehogy a régi intézménynek a nép előtt való tekintélye és varázsa révén bármi is a múltból a mai állami struktúra kárára feltámadhasson s minthogy elvont elméleti elve-ken felépült alkotmánya nem nöhetett hozzá a nemzet szívéhez, a XIX. század folyamán tizen-háromszor dönti le és építi fel újra alkotmányá-nak épületét.

A „jelen” intézményeit a „jövőknek” építjük fel, de a múltban értékesnek bizonyult kereteket ki kell töltenünk oly tartalommal, melyek a jövőre nézve a legtöbbel és legértékesebbel járulnak a nemzet, a magyar faj jövő fejlődésé-hez. Nemesak a történelmi múlt tapasztalatai, hanem a jelen szükségletei követelik, sőt a

gazdasági fejlődés tisztult logikájából is az kö-vetkezik, hogy a magyar földbirtok és ezzel a magyar agrártársadalom az, melynek vállaira a kereszténység és a nemzeti alapon szervezett magyar hatalom fejlődésének súlyát nyugodtan elhelyezhetjük.

VEGYESEK.

A földreform tárgyalását a nemzetgyűlés e hó negyedikén megkezdte. Nem tudjuk megállapítani, hogy az eredeti javaslat milyen módosi-tásokkal került a nemzetgyűlés elé, mert a parla-menti bizottságok több nem adtak ki értesítést a tárgyalások eredményéről, úgy hogy csak a 35. szakaszig követhetjük a tárgyalást s az odáig történetéről a *Köztelek*-ben be is számoltunk. Legközelebbi számunkban már megkezdjük a nemzetgyűlés által elfogadott szöveg ismerteté-sét. Itt jegyezzük meg, hogy az OMGE-nek a nemzetgyűléshez intézett feliratát a vármegyei gazdasági egyesületek magukévá tették és részük-ről is felirattal támogatták. Feliratot intézett a nemzetgyűléshez a Gazdatisztek Országos Egye-sülete is, melyben azt kéri, hogy a gazdatisz-tek is soroltassanak fel az igénylők között és a birtokok felaprózása esetén a gazdatisztek kielé-gítésének ügyét a törvény szabályozza. A gazda-tiszti kar olyan nagy értelmi kapacitást képvisel a termelői társadalmában, amelyet mellőzni és a mezőgazdasági termelésből kiszorítani nem szabad és nem lehet.

Egy millió koronás Bernát Istrán-alap. A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége moz-galmat indított Bernát Istrán dr. harmincéves szö-vekezeti működésének megünneplésére. A buda-pesti szövetkezeti központok és a nagy szövet-kezetek együttesen egy millió korona alapítványt adtak össze, amelyet mint Bernát Istrán-alapot adnak át a közigazgatási fakultásnak. A jubileumi ünnepség december 8-án lesz a Magyar Gazda-szövetség helyiségében.

A szövetkezeti ügy állapota Németország-ban. A Németországi Szövetkezetek Szövetsége-nek Kölnben tartott ezidei közgyűlése elé ter-jesztett jelentésekből a német szövetkezeti élet hatalmas fejlődése bontakozik ki. A német gazda-látja, hogy az egyesülésben van az erő és az együttes működésben rejlik a siker. Jelenleg 38,900 szövetkezet van Németországban, ebből 31,591 mezőgazdasági szövetkezet. Ezek közül 20,883 szövetkezet a 26 különböző ország és tar-tomány szövetkezeteinek szövetsége utján a biro-dalmi szövetkezetek központjához tartozik és az összes mezőgazdasági szövetkezetek 2/3-át kép-viseli a birodalmi központ. A szövetkezeti szellem térhódítása soha sem volt oly erős, mint az utolsó évben, amikor is 3421 új szövetkezet alakult. A szövetkezeti életet érzékenyen sújtotta a béke-szerződés értelmében Németországtól elvett terü-letek szövetkezeteinek elvesztése. Összesen 2318 szövetkezet került idegen országok fennhatósága alá. Leszámítva a feloszlott és az elvett terüle-teken levő szövetkezetek számát, a gyarapodás még mindig 676 új szövetkezet. A különböző országok és tartományok szövetkezeteinek szö-vekségei, amelyekre az erős, életképes német szövetkezeti élet épült, igen szépen fejlődtek és erősödtek. A szövetkezetek pénzügyeit a biro-dalmi szövetkezet intézi 24 központtal és 12,000 takarékpénztárral. A forgalom az elmúlt üzleti évben 79 milliárd márka volt. Az áruforgalmat 23 központi beszerzési és értékesítési szövetke-zet 2880 helyi beszerzési és 6000 takarékszövet-

kezet utján bonyolítja le. Legutóbb különösen a burgonyaértékesítés terén a szövetkezetek igen nagy szolgálatot tettek a gazdáknak. Nehéz hely-zete volt az elmúlt időkben a tejszövetkezetek-nek, a szabad értékesítés helyreállítása után azonban ezeknek helyzete is javulni fog.

A bevetett terület csökkenése Németország-ban. A német kormány által kiadott hivatalos jelentés szerint a bevetett területek 1913. évhez viszonyítva igen nagy csökkenést mutatnak. Így például a búzánál a csökkenés 332,922 ha, a zab-nál pedig 728,756 ha. A gabonaművelésnél az összes csökkenés 1,861,962 ha. A kapásoknál a burgonya 435,083 ha, a cukorrépa 124,857 ha csökkenést mutat, ellenben a takarmányrépánál és más kapásoknál 270,369 ha emelkedést talá-lunk. A kertiveteményeknél 25,895 ha a nö-vekedés. Az összes bevetett terület csökke-nése az 1913-ban elvetett területéhez viszonyítva 2,128,638 ha, ami igen jelentékenynek mondható és a természetlagok hanyatlása mellett egyik ma-gyarazatát adja a németek nehéz élelmészeti hely-zetének. (Az összes adatok a jelenlegi Német-ország területére vonatkoznak.)

Vadvizek lecsapolása. A földművelésügyi minisztérium negyven éve dolgozik már az Alföld vadvízeinek lecsapolásán, de különösen Szeged és Halas között még nagy kiterjedésű föld van, amelyet használni nem lehet. A kormány mint-egy négy hónappal ezelőtt kormánybiztost nevez-tett ki a vadvízek lecsapolási munkálatainak élére, amelyek már megkezdődtek. A lecsapolás-hoz 1500 kilométer hosszú csatornahálózatra van szükség, amelynek elkészítéséhez már hozzáfog-tak. Mintegy 250,000 kat. hold szántónak víz-mentesítését jelenti a terv keresztülvitele és min-den remény meg van arra, hogy a munkálatok sikerrel fognak járni.

A Németbirodalom védekezése a Belgiumban uralkodó keleti marhavész ellen. Németország-ban, amint értesültek a járvány kiterjedéséről a szomszédos államban, azonnal a legerélyesebb intézkedéseket léptették életbe a ragály behur-colása ellen. Külön kormánybiztos kinevezése mellett, akinek feladata az intézkedések szabatos végrehajtását ellenőrizni és szükség esetén ön-állóan is intézkedni, szigorú határozat léptettek életbe Belgiummal szemben. Ennek folytán tilos onnan a Németbirodalom területére behozni vagy rajta átvinni bármely fajú állatokat, kivéve az egypajásokat, szintugy kérődzőktől származó anyagokat a vaj, tej, tejszín és sajt kivételével, továbbá trágyát, szelasz takarmányt, szalmát és másféle almot, istállóeszközöket, szerszámot, nyers gyapjút, szőrőket és sertéket, használt ruhákat és rongyokat. Csemagolásra szolgáló szén-át és szalmát a rendeltetési helyen el kell égetni.

Titkos gyógyszer megadóztatása Német-országban. A Németbirodalom új forgalmi adó-törvénye a titkos gyógyszerekre nem az érték 15%-ának megfelelő egyszerű adót, hanem az érték 17-70%-ának megfelelő luksuszadót írja elő. Eltekintve attól, hogy az e fajta szerek igen nagy forgalma mellett a magasabb adó tetemes jövedelmet jelent az államkincstárnak, a súlyo-sabb megadóztatás a köz- és állategészségügy, valamint a mezőgazdaság érdekeit is fogja szol-gálni. Előreláthatóan szűkebb keretek közé fogja ugyanis szorítani a sokféle fajta titkos emberi és állati óv- és gyógyszerek gyártását és for-galmát, melyek kizárólag a gyárosoknak és keres-kezőknek hoznak hasznót, ellenben károsítják a fogyasztókat, kiket rendszerint a titkoszóság és a nagyhangu reklám késztet azok vásárlására. Nálunk, sajnos, elkerülte a dolog az illetékes körök figyelmét, pedig a titkos szerekkel való, különösen az utóbbi időben erősen elharapódzott kereskedelem itt is nagyon megokolta tette volna azok erős megadóztatását.

Munkaalakalom. A földművelésügyi miniszter a ható-sági munkaközvetítőkhöz leiratot intézett, amelyben jelzi, hogy a munkanélküliség enyhítésére tömeges munka-

alkalom nyílt a földmunkások száma-
nak Szentés, Békés, Czirakháza és
határában, valamint a Hortobágyon
határában végzendő töltéshe-
lyes határában 6-12 K. h
latoknál. A javadalmazás 6-12 K. h
latoknál. A javadalmazás 6-12 K. h
latoknál.

Vándortanfolyamok. A földművel-
és kertészet, valamint a borkezelés
szakköznevelés, valamint a közszé-
kezetek, rendez oly községekben, a
folyamokat rendez oly községekben, a
folyamokat rendez oly községekben, a
folyamokat rendez oly községekben, a

Hatoságilag igénybevett tenzeri
szakköznevelés, valamint a közszé-
kezetek, rendez oly községekben, a
folyamokat rendez oly községekben, a
folyamokat rendez oly községekben, a

A szállítási díjat a hatóság állapítja
meg. A szállítási díjat a hatóság állapítja
meg. A szállítási díjat a hatóság állapítja
meg. A szállítási díjat a hatóság állapítja
meg.

Szövetkezeti iskola. A Magyarors-
zági Szövetkezetek Szövetsége által létesített iskolában a
szövetkezeti iskola. A Magyarors-
zági Szövetkezetek Szövetsége által létesített iskolában a
szövetkezeti iskola. A Magyarors-
zági Szövetkezetek Szövetsége által létesített iskolában a

Az eperfák gondozása. A földmű-
velésügyi minisztérium által létesített iskolában a
szövetkezeti iskola. A Magyarors-
zági Szövetkezetek Szövetsége által létesített iskolában a
szövetkezeti iskola. A Magyarors-
zági Szövetkezetek Szövetsége által létesített iskolában a

Szegedi haszonberek. Szeged váro-
sának földjeit a megszállás al-
talanul koronát ajánlottak fel ber-
döntéssel.

Seregő üszög Veszprém megyébe-
ben több helyen seregő üszög pu-
dát minden intézkedést meglettek a bete-
gkedéseket léptették életbe a ragály behur-
colása ellen.

Gazdasági termény- és állatárak.
Olvasóink egy részét talán érdekelné,
termények németországi árai, am
gazdasági szaklap árjegyzése nyomán
280 M, burgonya minőség és fajta szerit
beremag 2600-2800 M, lucernamag 2
350-380 M, széna 95-110 M, lóher-
q-ként. Sorlesek 4-6 hetes korban 65-
korban 100-180 M. darabonként. Hízot-
13 M. Bonyu q-ként és, elősúlyban 89-
tűnek darabonként 6000-7000 M H
M, egy gyengébb juh és bárány 450
ként. Liba 80-120 M, kacsa 55-40
márka darabonként. (A márka árfolya-
s 6 koronát.)

Felhívjuk olvasóink szíves figyelmé-
re, hogy a példányokhoz csatolt Müller L.
keltés levelezőlapjára. Nevezett cég
közében igen jó hírnévnek örvend, meg-
szállítja a legolcsóbb árakon. Cipőrend-
elésre a lapunkhoz mellékelte levelezőla-
pát.

A 38 év óta fennálló Fischer J. cég
1913. Szék- és ponyvagyára. Ponyva-
gyára jobban ajánlható.

Mezőgazdasági szeszgy-
ártás 1000-1000 hold földel, kerestek és
Nemes Kálmán, Budapest, I.
utca 22. szám.

Pénzügyi híre

Magyar Östermező R.-T. november
közgyűlést hívott egybe, alapítókéne-
millióra való felemelése tárgyában.
emelet az intézet fa-, mag-, termény
kereskedelmi vállalatának magyar-nyu-
gazdasági ipari vállalkozásai, sertés-
melése és mezőgazdasági üzemeinek
gyobb tőkeigényei indokolják. A társa-
nyit tartalékaik az alapítókezelés ke-
105 millió koronát fognak kitenni.

Dunai faáruforgalmi és kereskede-
szövetkezeti központok áruforgalmi ré-
helyiségekben október 30-án megalakul-
forgalmi és kereskedelmi r.-t. 10 millió
beüzemelt alapítókével. A vállalat, a
szövetkezeti központok áruforgalmi ré-
Körösényai erdőipar r.-t. érdekeltisége
képp azt a célt szolgálja, hogy a
szükségletét a dunamenti államokból
úttal biztosítsa. A vállalat elnökéül
alsóközéül Milkó Endre dr. és vezé-
Zoltán min. tan. választott meg.

MO: OR-ÉS GE

MARTOS ÉS

Budapest, VII., Erzsébet-ker.

MAGYAR AGRÁR- ÉS JÁRADÉKBANK R.-T.

VETŐMAGOSZTÁLYA

BUDAPEST, V. kerület, Nádor-utca 16. szám.

Sürgőny cím: AGRÁR BUDAPEST.

9201

TELEFON: 72-01.

VESZ

legmagasabb napi áron mindennemű
gazdasági vetőmagot.

Mintázott ajánlatok keretnek.

alkalom nyílt a földmunkások számára. Munkást keresnek Szentés, Békés, Cibakháza és Csongrád városok határában, valamint a Hortobágyon és Karcag, Püspök-ladány határában végzendő töltéshelyreállítási munkálatoknál. A javadalmazás 6-12 K. köbméterenként.

Vándortanfolyamok. A földművelésügyi miniszter a szőlőművelés, valamint a borkezelés céljából vándortanfolyamokat rendez oly községekben, ahol a tanfolyamra legalább huszonötén jelentkezők. Az érdeklődő községek forduljanak a minisztérium szőlészeti osztályához.

Hatoszállag igénybevett tenzeri s állítási díja. A gabonagyűjtés kormánybiztosa elrendelte, hogy a hatóságilag lefoglalt kukorica beszállításáért, ha a szállítási hely távolabb fekszik 10 kilométernél, térítési összeg jár. A szállítási díjat a hatóság állapítja meg.

Szövetkezeti iskola. A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége által létesített iskolában a novemberi kéthetes tanfolyamra a hallgatókat felvették. A szövetség gondoskodott a hallgatók részére szükséges szállásról is. A tanfolyam november 9-én nyílik meg, a megnyitót *Bernát István dr.* mondja.

Az eperfák gondozása. A földművelésügyi miniszter elrendelte az uteszéli eperfák gondozását és tisztogatását azzal a meghagyással, hogy a fák nyesése és megfijítása alkalmával egy szakértőnek kell állandóan felügyelni.

Gyógynövény mintatelep. Az állami gyógy- és ipari növénykirendeltség Szegeden 90 holdas mintatelepet létesít. **Szegedi haszenberek.** Szeged város szerb megszállás alatt levő földjeit a megszállás alatt élő gazdák 150 jugoszláv koronát ajánlottak fei bérül katasztrális holdanként.

Seregő üszög Veszprém megyében. Veszprém megyében több helyen seregő üszög pusztít. A hatóságok minden intézkedést megtettek a betegség megállítására.

Gazdasági termény- és állatárak Németországban. Olvasóink egy részét talán érdekelné foglalkozni a gazdasági termények németországi árái, amelyeket egy német gazdasági szaklap árjegyzése nyomán közlünk: Kukorica 280 M., burgonya minőség és fajta szerint 54-32 M., vörösherepag 2600-2800 M., lucernamag 3000-3500 M., bab 350-380 M., széna 95-110 M., lóhereszéna 110-120 M. q-ként. **Sertések** 4-6 hetes korban 65-100 M., 6-8 hetes korban 100-180 M. darabonként. **Hízott sertés** q-ként 10-től 18 M. **Borjú** q-ként és elősúlyban 850-900 M. **Jó fejős tehén** darabonként 600-7000 M. **Hízalt juh** 500-600 M., egy gyengébb juh és bárány 450-500 M. darabonként. **Liba** 80-120 M., kacska 35-40 M., csirke 10-30 márká darabonként. (A márká árfolyama ma meghaladja a 6 koronát.)

Felhívjuk olvasóink szíves figyelmét a lapunk mai összes példányaihoz csatolt *Müller L. K. és Társa* cég kettős levelezőlapjára. Nevezett cég a gazdaközönség körében igen jó hírnévnek örvend, mert a legjobb árakat szállítja a legolcsóbb árakon. Cipőrendelésnél tehát ajánlatos a lapunkhoz mellékelt levelezőlapot igénybevenni.

A 38 év óta fennálló *Fischer J. cég* Budapest. Nádor-u. 31/33. **Zsók- és ponyvagárra.** Ponyvakölcsönzője, a legjobban ajánlható.

Mezőgazdasági szeszgyárat, lehetőleg 500-1000 hold földdel, keresek vételre vagy bére. **Nemes Kolman, Budapest, VI., Nagymező-utca 22. szám.** 9254

Pénzügyi hírek.

Magyar Östermelő R.-T. november 6-ikára rendkívüli közgyűlést hívott egybe, alapítókéjének 30 millióról 40 millióra való felemelése tárgyában. Az ismételt töké- emelést az intézet fa-, mag-, termény-, bor- és szesz- kereskedelmi vállalatának nagyarányú fejlődése, mező- gazdasági ipari vállalkozásai, sertésbízalásai, szeszter- melése és mezőgazdasági üzemének jelentékenyen na- gyobb tökeigényei indokolják. A társaság alapítókéje és nyílt tartalékai az alapítókeemelés keresztülvitele után 105 millió koronát fognak kitenni.

Dunai faáruforgalmi és kereskedelmi r.-t. A Magyar szövetkezeti központok áruforgalmi részvénytársasága helyiségeiben október 30-án megalakult a Dunai faár- uforgalmi és kereskedelmi r.-t. 10 millió korona teljesén befizetett alapítókével. A vállalat, amelyet a Magyar szövetkezeti központok áruforgalmi részvénytársasága a Köröshányai erdőipar r.-t. érdekeltségével együtt alapított, főképp azt a célt szolgálja, hogy az ország épületfa- szükségletét a dunamenti államokból való behozatal útján biztosítsa. A vállalat elnöke *Lers Vilmos* báró, alelnöke *Mikó Endre dr.* és vezérigazgatója *Biró Zoltán* min. tan. választottat meg.

Időjárás.

Budapest, november 1.

A gazdasági év egyes hónapjai időjárásának gazdasági jelentősége nem egyforma. A legnagyobb jelentőséggel bírók közé tartozik az október, sokkal inkább, mint azt a gazdaközönség általában gondolja. Ez a hónap rész- ben még az őszi alá való szántásnak, de főképpen a vetésnek és a kelésnek hónapja, azért időjárásának jelentő- sége a csecsemővetésre semmivel sem kisebbrendű, mint az ember- és állat-csecsemőre az apolás és táplálás ebben a kritikus korban. Több évtizedre visszamenő tanulmány azt mutatja, hogy nálunk is, másutt is, hogy egy rendes időjárású október és egy rendes mennyiségű jövő évi termés többnyire együtt jár. Ezzel a mértékkel bírálva a most lepergett október hónapot, csak kemény ítéletet mondhatunk róla. Szárazsággal és a végén hidegével olyan kárt okozott máris földművelésünknek, amitől ezt az agyongyötrött országot bizrást megkímélhetne volna a gondviselés. A szárazság miatt igen elmaradott a szánt- tás, a vetés és a kelés is hiányos, hogy pedig az októ- ber végén bekövetkezett tulokrai nagy hideg mit ártott a répának, burgonyának s egyebeknek, arról ma han- gos az ország gazdatisádalma.

A hónap hőmérséklete elég melegen indult, az átlagos napi meleg a hónap első felében majdnem állandóan egy-két fokkal a rendes mérték felett tartózkodott. Ez a kielégítő meleg mintegy 18-ig tartott, jöhetett ugy a Dunántul, mint a Tiszántul már 7-e óta jóformán napi- renden volt a dér, sőt Debrecen körül már az első fél- hónap alatt is hét éjjel már elég komolyan fagyott is, de a nappali felmelegedés sehol sem maradt 13-14 foknál alul és többnyire 15-18 körül mozgott, ami októ- ber közepének már elég szép meleg. A hűvösödés 19.-vel indult meg, szépen lassan és meglehetősen egyenletesen az egész csonka országban, míg nem 25.-én, ugyancsak országosan, hirtelen nagy hideg támadt, mely azután sebes iramban fokozódott. A leghidegebb nap október 31.-e volt, amidőn az éjjeli lehűlés szerte mindenütt 10-15 fokot ért el és árnyékban még délben is 1-2 fokkal a fagypontra maradtunk. Ez már nem októ- bernek, hanem december közepének való hideg. 6-10 fagyos éjjeltünk (ill. nappalunk) volt a hónap folyamán a gyengébb deréket nem is számítva. Erről a hidegről méltán mondhatjuk, hogy a legöregebb emberek sem emlékeznek hasonlóra, mert amióta nálunk az időjárást feljegyzik, valójában nem is volt.

A csapadék dolgában is siralmas helyzetünk: a csonka ország egész területének 2/3-án még 10 milliméter sem gyűlt össze az egész hónap alatt, 1/3-oda emelkedik 25 milliméter fölé, 1/6-od pedig e két határ közé esik. Or- szágos esők egy sem volt, terjedelmesebb esők jártak a Dunántul 3 napon (21., 22., 23-an), a Duna-Tisza között 1 napon (4-én), visse ez volt a hónap legnagyobb esője (átlagban 15-18 milliméter), a Tiszántul pedig 2 napon (5., 22-én) járt ritkás és kevésvízű eső. Országosan száraz volt az idő 12-14 napon át, főleg 7-ike és 17-ike között. Észertint tehát mindenütt hiány van. A hiány nagysága a rendes októberi esőmennyiség százalékában kifejezve: A Duna-Tisza között 80, a Dunántul felső felén szintén 80, alsó felén 75, a Tiszántul 65, a Tisza jobbpartirésze- ken pedig 60% körül. *Savoly Ferenc dr.*

NYILTTÉR.

E rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Vadászcipők

készen, valamint méret szerint nagy választékban **GERŐ ADOLF FIA** cégnél, BUDAPEST, IV., KOSSUTH-LAJOS-UTCA 4. 9288

PALINKAFŐZŐÜSTÖK, lekvárfőző- és mosóüstök, vörösrészből, továbbá szőő- zuzók és sajtolók, **9288**

szőlő- és szesz- és daráló, **REPÁVÁGÓK, SZESZKÁVÁGÓK,** vas- boronák, ekék, korcsolt ékefőjel és kovácsolható üveg- és acél-ekesekkel. Legjobb minőségű részletek, rajta raktárról azonnal kapható. 9155 Szonigah Pál rez- és szerszámgyár. Budapest, IX., Üllői-ut 19.

című kereskedelempolitikai lapot olvasnia kell, mert a magyar társadalom fontos érdeke, hogy a gazdasági életet megismerje és praktikus irányban orientálódjék. **Előfizetése: egy évre 200 korona, félévre 100 korona.** Kiadóhivatala: Budapest, IV., Várház-körut 16. sz.

VASÚTAT,

szabványos és keskeny nyomtávut, közhasználatra és magánüzemre **finanszíroz, tervez, épít, üzemben tart,** vasuti anyagokat, kocsikat, mozdonyo- kat és alkatrészeket szállít a **Magyar Gazdasági és Kisvasuti Részvénytársaság** Budapest, V., Mérleg-utca 3.

Dr. ORELLY MILAN

Ügyvéd, a német jogtudományok doktora, **Belgrád, Knjeginja Lubica 2.** Magyar, német és szerb levelezés, elsődrendű referenciák. Sürgőnycim: **Dr. Orelly Belgrad.**

Most jelent meg: Szőlőink felújítása.

Van-e szükség újra szőlőkötésünkre. **Írta: Dr. Drucker Jenő.** Ára bérmentes küldéssel 18 K. "Patria" r.-t. könyvnyomtatás, Budapest, IX., Üllői ut 25. (Köztelek)

Gazdasági helyzetünk javítása érdekében állat- tenyésztésünk fejlesztése a legsürgősebb és legfontosabb feladatok közé tartozik. Ennek azonban **legfőbb feltétele** takarmánytermelésünk javítása. Elsősorban ebből a szempontból foglal- kozik állattenyésztésünk fejlesztésének kérdésével

Konkoly Thege Sándor dr. OMGE titkárnak

Állattenyésztésünk fejlődésének fő feltétele

című most megjelent nagyterjedű könyve. Ebben a szerző számszerű adatok alapján megvilágítja nemcsak Magyarországot, hanem az összes államok állattenyésztésének helyzetét s a fejlődés vala- mennyi feltételét; ismerteti a takarmánytermelés jelentőségét és állapotát; javaslatokat tesz arra nézve, hogy miként lehetne a jelenlegi viszonyok között a rétek, legelők, szőlés-, gyökér-, gumós- és abraktakarmányok természet fokozni és végül rámutat a tudományos, állami és gazdatisá- dalmi feladatokra. Ez az állattenyésztésünk összes időszéri kérdését megvilágító munka valóban nélkülözhetetlen mindazok számára, akik az állattenyésztéssel elméletileg vagy gyakorlatilag foglalkoznak s akik az ország gazdasági talpra- állítása érdekében fáradoznak.

Ára bérmentes küldéssel 48 K.

Megrendelhető a "Patria" r.-t. könyvnyomtatásában, Budapest, IX., Üllői ut 25. (Köztelek)

MOTOR-ÉS GÉPGYAR MARTOS ÉS HERZ

Budapest, VII., Erzsébet-királyné-ut 87. szám.

Gyártunk: SZIVÓGÁZMOTOROKAT ÉS SZIVÓGÁZLOKOMOBILOKAT

9282 **Generátorjaink faszénnel, avagy kukoricacsutkából égetett szénnel is tüzelhetők. Motorok átalakítását szivógázüzemre, gépek szakszerű javítását vállaljuk.**

NYILTTÉR.

E rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Magyar Mezőgazdák Állatértékesítő Részvénytársasága

Budapest, V., Alkotmány-utca 29.
TELEFON: 107-84, 73-86.
Sürgőny cím: „MEGALÉR” BUDAPEST

Gazdatársadalmi intézmény!

Foglalkozik:

szarvasmarha, sertés, juh, ló, továbbá öltött áru

adás-vételével és bizományi értékesítésével.

ALLATSZÁLLITMÁNYOK CIMZENDŐK:

Szarvasmarha, borjú és juhoknál:

BUDAPEST—FERENCVÁROS—MARHAVÁSÁRTER.

Sertésekénél: 9376

BUDAPEST—FERENCVÁROS—SERTÉSVÁSÁR.

HUSSZÁLLITMÁNYOK ÉS ÖLTÖTT ÁRU:

BUDAPEST—KÖZPONTI-VÁSÁRCSARNOK.

Meghívásra szakértőnket a helyszínre kiküldjük!

EREDÉLYI MÁRKÁ

GŐZ- ÉS MOTOREKE ALKATRÉSZ GYÁRA

TELEFON: Budapest, VI., Lehel-utca 10. Sürgőny cím: GÖZEKE.

ELVÁLLALJA GŐZ- és MOTOROS SZÁNTÓGÉPEK, valamint bármely rendszerű BILLENŐ EKÉK, KULTIVÁTOROK, GŐZBORONÁK stb. SZAKSZERŰ JAVÍTÁSA T. ugyiszintén az ÖSSZEKAZÁN JAVÍTÁSI MUNKALATOKAT.

Zsák-, ponyva-, zsineg- és hótéláru

beszerezhető LÁSZLÓ GYUL * cégénél Budapest, V., Náder-utca 20. 9030 Telefon: 169-82.

Szén-, gáz-, vizkutató

vállal. Furóberendezést kölcsönöz. Bányafelvonók, téglá- és tetőcserépsajtógépek eladók BÜRGERMEISTER, Budapest, X., Alföld-utca 11.

KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR

1920. évfolyama Szerk.: SZILASSY ZOLTÁN, az OMGE igazgatója, még kapható. A két kötetnek ára OMGE tagoknak az a „Köztelek” előzetesének bórmentes küldésével 40 korona. Megrendelhető a „Patria” r.-t. gazdaszakkönyvtár-irodájában, Budapest, IX., Üllői-utca 25.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Gabona. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának jelentése.)
Buza, rozs és kétszeres terményekben üzlet nem köthető, miután az új termésrendelet értelmében ezen gabonáneműk zár alá vétettek.

Árpában nincs forgalom, mert a vidéki hatóságok az árut közellátási célokra lefoglalják.
Sörárpában nem fordultak elő üzletkötések.
Zabban az irányzat szintén szilárd 1000—1025 koronát fizettek 100 kg.-ként az foladó vasutállomás.
Repeben az üzlet irányzata nem változott, üzletkötések csak elvettve fordultak elő és 2700—2750 koronát fizettek egészséges áruért, 100 kg.-ként az foladó vasutállomás.
Kölesben az üzlet irányzata szilárdult 1060—1050 koronát fizettek jó áruért, 100 kg.-ként az foladó vasutállomás.
Csöves tengeriért 350—400 koronát fizettek 100 kg.-ként az foladó vasutállomás.
Babban az üzlet szilárdult, egészséges jó áruért 1650—1700 koronát fizettek 100 kg.-ként az foladó vasutállomás.
Lencsére 2900—3200 koronát fizettek 100 kg.-ként az foladó vasutállomás.

Vetőmagvak.

(Magyar Mezőgazdák Szövetkezete magosztályának jelentése.)

Lóheremagban külföldön a vételkezd hiányzik. Irányzata a nagy francia és olasz kínálat folytán esendő. Hazai áruból kínálat alig fordult elő, mivel a cséplés még nem nyert befejezést. Lucernamagból kevés a kínálat, irányzata változatlan. Tavaszbükköny keresett szilárd irányzat mellett. Lenmagból a piacra kerülő tételek könnyen elhelyezhetők, irányzata kellemes mederben folyik. Mák, öszborsó és szőszbükköny irányzata tartott.

Árak nyersáruért 100 kg.-ként:

Lucernamag	10500—12000 K
Viktóriaborsó	2200—2400 "
Öszborsó	1500—1650 "
Tavaszbükköny	1250—1400 "
Szőszbükköny	2600—3000 "
Muhar	1200—1300 "
Lenmag	3400—3600 "
Pohánka	1250—1350 "
Mák	4400—4500 "
Napratorgó	1400—1450 "
Cirokmag	1100—1150 "

Takarmány.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete takarmányosztályának jelentése.)

Széna- és szalmában az üzlet irányzata nem változott, nagyobb üzletkötések nem fordultak elő. A budapesti piacon métermázsként fizettek:

Prima szénáért	250—270— koronát
Bükköny-muharért	260—230— "
Szalmáért	130—140— "
Zsuppszalmáért	160—200— "
Takarmányszalmáért (tavaszi szalmáért)	160—200— "

Borjú és juh.

A budapesti szarvasmarhavasárra a felhajtás október hó 29-én 15 drb, november 2-án 18 drb borjú volt, melyek 58—72 K. között cseréltek gazdát. A november 2-iki Juhvásárra 70 drb jöhet és 4 kecskét hajtottak fel, melyek 24—34 K. között keltek el.

Szarvasmarha.

(Magyar Mezőgazdák Állatértékesítő Részvénytársasága jelentése.)

A hétfői pótvásár felhajtása 553 drb volt. Élénk forgalom mellett az árak 2—3 K.-val javultak. A csütörtöki fővásárra csupán 430 drb lett felhajtva és ezen csekély felhajtásnak tudható be az irányzat további megszilárdulása, melynek következtében az árak újabb 3—4 K.-val javultak. A vidéki vásárok továbbra is erősen tartott irányzatról számolnak be s úgy a haszon-, mint a tenyésztéllatok iránt az érdeklődés továbbra is nagy.

Budapesti vágómarhavasár.

1920. november 4.
Felhajtás összesen 458 darab nagy vágómarha, nevezetesen: 208 darab magyar és tarka ökör, 203 darab magyar és tarka tehén, 41 drb magyar bika, 6 drb magyar bivaly és — drb rugott borjú.

Minőség szerint: 2 darab elsőrendű hizott bika, 35 darab középminőségű bika, 2 darab alárendelt minőségű bika; 30 drb elsőrendű hizott ökör, 141 drb középminőségű ökör és 37 drb alárendelt minőségű ökör; — drb elsőrendű hizott tehén, 196 középminőségű tehén, 12 drb alárendelt minőségű tehén.
A kis felhajtás következtében az irányzat élénkebb, az árak kg.-ként további 3—4 K.-val emelkedtek.
Eladatlanul visszamaradt — drb.

Következő árakat jegyezték, kilogrammonként élősúlyban:

Bika jobbminőségű	50—56 K
silányabb	40—49 "
Ökör jobbminőségű	60—66 "
közép	44—59 "
alárendelt minőségű	35—43 "
Tehén	37—55 "
Bivaly	37—55 "
Növendő	— "
Kicsontozni való	27—33 "

Sertés.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete sertésosztályának jelentése.)

A ferencvárosi vásáron csekély felhajtások mellett kg.-ként élősúlyban 105—116 koronáig az árak szilárdan tartottak. Zsir- és szalonnauzlet nagyon élénk. Zsir 180 K., szalonna 148 K. Sovány sertésre nagy a kereslet, az árak urasági tételeknél 105—125, korona között váltakoztak minőség szerint. Szedett tételek 96—102 koronáig kaphatók.

Budapesti lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1920. november 4.

Eladott: Árak:	
Jobb minőségű hátaslo és csikó	27 drb 15800—31000
Könnnyű kocsi (jukker)	44 " 27000—35000
Szamar	— " —
Igás kocsi (nehéz nyugati fajta)	76 " 30000—65000
Igás kocsi (könnyű)	62 " 13000—36000
Alárendelt minőségű	138 " 6200—16250
Vágó	31 " 3100—11000
Parasztlóvak	— " —
Összesen	378 drb.
Eladatlan maradt	721 drb.
Felhajtatott	1099 drb.

Irányzat: élénk. Székesfehérvári vágóra vásároltatott 25 darab. Vidéki vágóra vásároltatott 19 darab.

Bőr és faggyu.

A nyersbörpiac hausse-irányzata tovább tart. A múlt hét végén a marhabörökért a budapesti vágóhídon már 132—135 K.-t, tehát 5—7 K.-val többet fizettek, mint előző héten. Azóta az árak kissé visszamentek és ma 125—130 K., a marhabőr ára. A borjubőr ára 180—200 K. között mozog. A faggyu ára még mindig változatlanul 10—32 K. közé mozog.

Bor.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete borértékesítő osztályának jelentése.)

A borpiacon helyzete utolsó jelentésünk óta változatlanul szilárd. Üzletkötés csak kevés fordult elő, egyrészt azért, mert a termelők nagyjából egyáltalában nem akarnak eladni, másrészt pedig azért is, mert a kereskedők a tartós közlekedési akadályok miatt a már vett készleteket nem tudják elszállítani és értékesíteni.

A szesz- és szeszszitaluzlet.

Igen szilárd irányzat és gyér kínálat folytán finomított szesz nagyban adózva 180—185 K.-ig kelt el, kontingens nyersszeszért az elmúlt héten 110—115 K.-ig fizettek, sőt egyes gyárak 1—2 K.-val többet is engedélyeztek. A vételkezd igen élénk, azonban prompt áru csak kisebb tételekben kapható. Gyümölcsipalinkafélékben nagy kereslet és gyér kínálat folytán igen szilárd irányzat uralkodik és úgy törköly, seprő, szifonium, továbbá borpárlatért a múlt hetiekénel magasabb árakat engedélyeztek.

ÉBER ERNŐ, TOEPLER OTTÓ és TÁRSAI, gazdasági üzem- és iparfejlesztővállalat, Budapest, V., Széchenyi-utca 1. Telefonszám: 97-99. Táviratcím: F E R A X

VÁLLALJA gazdaságok berendezését és vezetését, TERVEZ és végrehajt gazdaságtechnikai munkálatokat, TAMOGAT és kezdeményez termelőtelepeket, mezőgazdasági és erdei iparüzemeket MEGSZERZI a birtokok, erdei gazdaságok, szőlészetek anyag- és iparüzem-szükségletét, ELJÁR a gazdák mindenféle ügyeiben minisztériumoknál, központoknál és hatóságoknál.

ZSA

Mezőgazda használt, csaknem új Mezei vas korongok, répakod nagy választékban nagy gyárban ruina kerékpár SCHLE BUDA

Ügynök
Aki ezen birtokok eladását, birtokosok, családok

Elsőrendű szarvas
minden menny POLAK Telefon: 195

Uradalma Nyersbör
sárgában átváltat teszik. Lónyay-utca

Lótak
gazdaságok r. ariszt. Budapest, V. sz. sz. sz. sz.

20 darab man
elsőrendű te Föld r.-t. igazgató

SZÁLLIT
Shenge darab felvonó, k. csapágyak. Elváltat mindennemű továbbá ma. Gazdasági szállítás. Hengerrová PANNONI

GAZDASÁG
BIB BUDAPEST, V. Föld: ENY

ZSÁKOK, PONYVÁK kölcsön és eladás. NAGEL ADOLEF Szőlőbirtokozó fonalak.

Mezőgazdasági üzemek részére alig használt, csaknem új **ESZTERGAPADOK**. Mezei vasuti vágányok, váltók, fordítókorongok, sinszeg, sincsavar stb., répakocsik, új idomvasablakok nagy választékban készleten, továbbá saját gyárban minden méreletben készülő acélöntésű kerékpárok, közlőműalkatrészek

SCHLESINGER ALAJOS
BUDAPEST, V., VÁCI-UT 30/32.

Eladó és bérbeadó kisebb-nagyobb birtokokat ajánlok és keresek. Birtokvételeket, bérleteket finanszírozok. Tőzsdéi megbízásokat pontosan, legelőnyösebben fogantatosítok.

Schwarz Gusztáv banküzlete
Budapest, V., Gizella tér 6.

SZÉLMOTOROK, vízvezeték, csatornázás, szivattyúk stb.

KNUTH K.
mérnök és gyáros
Budapest, VII., Garay-u. 10.

GAZDASÁGI NYOMTATVÁNYOKBÓL
Árjegyzéket küld a "PÁTRIA" nyomda r.-t. nyomtatványkezelői osztálya, BUDAPEST, IX. kerület, Üllői-ut 25. szám (Köztelek).

Ügynöki provízió nincs többé!!!
Aki ezen hirdetésomra hivatkozva, megbíz bármilyen ingatlanok eladásával, annak elengedem províziómat. Mindentelő birtokok, erdők, iparüzemek, paloták, bérházak, villák, családi házakat sürgősen keresek vételre, bérletre, menekült

magnásoknak, földbirtokosoknak, katonatiszteknek, főispánoknak, főbíróknak, kispapoknak, kispapok feleségeinek, úrvölgyi, terményért, készpénzért, **Eladó birtokok** minden terjedelemben azonnal kaphatók. **Földi magántulajdon** Budapestben hét szennel, beutazással azonnal átvehető. **Emeltes tornyos kastély** villamos megvilágítással azonnal beköltözhető. **Emeltes villa** Lussini-szigeten megvehető. **Műkincs**.

Hitel pénzeszközökkel eladó, **Gézművek** Budapest mellett megvehető, iparüzemre elcsorítható. **Magnapaloták**, kőházak, villák, csatlósok, telek azonnal kaphatók. **Felvilágosítás: Tűz és víz elleni létesítmények** vándorlati, Budapest, Rákóczi-ut. **Bevezetés**, **Bevezetés** egy. **Telefon**: József úthárom-negyvenkilenc. **Bevezetés** legelőnyösebb mágnesekről, kegyelmes utakkal. **Kerjen birtokjegyzéket!**

Elsőrendű édes SZÉNÁT szarvasmarha- minden mennyiségben lazán és préselve szállíthatok.

POLLÁK M. EMIL, Nagykanizsa.
Telefon: 195 és 131. Táviratcím: Termény.

Veszek akkumulátortelepet és dinamót

Patai Gyula, Egerfőv., Borsod megye.

ELADÓK JAVÍTOTT AMERIKAI ZSIROSNORDON, szalonos ládák, új és használt bádögördők; mind nagyobb telekben. **Felvilágosításokat ad: Országos Sertésforgalmi Iroda** felszámolás alatt, Budapest, V., Váci-utca 20., II. emelet.

Uradaimlak és gazdaságok figyelmébe! **Nyersbőröket** marha-, borjú-, 16- és juh-bőröket legmagasabb áron, uradaimlakban, illetve gazdaságokban átveve, **veszek**. Kivánára árajánlatot teszek. **Lajos Udán, Budapest, IX., Lónyay-utca 19. szám, II. em. 2.**

Földbirtokokat különféle nagyságban ajánlok megvételre. **Birtokvételeket, parcellázásokat és finanszírozásokat** elvégzek. **Tőzsdéi megbízásokat** pontosan eszközölök.

Strasser Emil banküzlete.
Budapest, V., Lipót-körút 26. Telefon: 37-35.

Földbirtokot megvételre keresek, utakkal, parkkal, jó földekkel, lehetőleg áll- és holtfelszereléssel, vasúthoz közel, **száztól ezer holdig**. Közvetítő díjazok. **Gáspár Rudolf, Budapest, I. ker., Gellérthegy-utca 25.** Telefon 142-77.

Lótakarót, gyapjútakarót gazdaságok részére minden mennyiségben jutányosan árusít: **Mullas és Huel** szőnyegüzlet, Budapest, IV., Petőfi-tér 5. (Bristol szállóval szemben.) Telefon 142-19.

Azonnali átvételre vagontelekben keres sürgősen: **csöveskukoricát, zabot és burgonyát**, valamint **vesz**: **előállatot, tűzifát és erdőt kiirtásra**

EDVI ILLÉS GEDEON
gazdasági termények, előállat és tűzifa
EXPORT - IMPORT BUDAPEST, VIII., vállalata 9455 Vay-Ádám-utca 8. szám.

Mákol, babot, lenesét, borsót, kölest **veszek.**

Ratzka Ágoston, Budapest, V., Lipót-körút 17.
Telefon: 65-62 Interurban. 9078. Sürgőcím: Ratzgon.

20 darab tisztavérű 12 esztendő mangalica tenyészkant elsőrendű tenyészelésből keres megvételre **Magyar Föld r.-t. Debrői béruradalom jóságigazgatósága.**

Darálógépeket függőleges francia műkövekkal, 500, 550, 640 mm. kézművel, előrangú kivitelben raktárról azonnali szállítunk.

Nagy munkateljesítmény! Csekély erőszükséglet!

Árajánlattal szívesen szolgál!

Fehér Miklós Gépgyár
Részvénycsoporthoz
Budapest, V., Váci-ut 80.

MOST JELENT MEG!
A HÁZIÁLLATOK FERTŐZŐ BETEGSÉGEI

ÍRTA: **Dr. HUTYRA FERENC**
állatorv. főisk. és egyetemi tanár.

157 képpel a szövegben és 3 színes melléklettel. Mindazok a gazdák, akik a tudomány haladását figyelemmel kísérik, örömmel fogadják ezen kiváló szakmunka megjelenését fogadják. A könyv részletesen foglalkozik a bakteriális és protozoos eredetű fertőző betegségekkel, szabatosan írja le az egyes kóralakokat, különösen az oktatási viszonyokat és a védekezési módokat s ezek között a veterináris módszereket is ismerteti, kövélkezésként mindig a gyakorlati élet igényeit szem előtt tartva.

Ára 175 korona.

Utánvető küldi a "PÁTRIA" R.-T. KÖNYVKIADÓSZTYÁLA, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám (Köztelek).

SZÁLLITUNK teljes malomberendezéseket, egyes malomgépeket u. m. hengerek, sikszita, Radiál-szita, daratisztító, gabonatisztító, hámozó, felvonó, kőjratok. **Transzmissziók**, csapágyak, kerek legelőnyösebb napi árban.

Elvállalunk mindenféle **malom- és ipari gépek javítását**, továbbá **malom- és ipari gépek javítását**.

Gazdasági géposztályunk szállít mindennemű **gazdasági gépeket**.

Hengerrovátkolást leggyorsabban és legelőnyösebben eszközöljük.

PANNONIA Mezőgazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, V., Pozsonyi-ut 36. sz.

Azonnali szállításra ajánlunk nagy mennyiségű **szénát** préselve, ab vagon Nagykanizsa. Árú csak megtekintés után adatik el. Árú vasút melletti raktárakban tárol, bármikor szállítható.

Bettlheim W. Sam. és Fiai, Nagykanizsa.
Sürgőcím: Bettlheim Fiai.

GAZDASÁGI BESZERZŐ ÉS ÉRTEKESÍTŐ VÁLLALAT
BIBÓ KÁLMÁN
BUDAPEST, V., SZABADSÁG-TÉR 14. TELEFON: 107-23, 131-60.
Fiók: ENYING, SZILASBALHÁS, DEVECSER.

Szállítok mindenféle **gazdasági eszközt és anyagot.** Termékek, mindenféle magvak, takarmány és élőállatok vétele és eladása.

LÓTARTÓK! Min- den- féle lószerszámot Kolhányi Testvérek szállítunk bármily mennyiségben.

Szivógáz- generátor
 faszéntüzeltésre
 minden benzínmotorhoz, stabil vagy lokomobil, azonnal alkalmazható!
 Elsőrangú kivitel!
 Óriási megtakarítás!
 Legelőcsőbb üzem!

Kérjen felvilágosítást.
Farkas J. és Tsa
 motorok és mezőgazdasági gépek raktára
 Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 61/T. 9452

Bérlevelek
 darabonként ..... K --30

Szegődségi főkönyvek
 25 cseléd részére ..... K 16--
 50 cseléd részére ..... K 25--
 100 cseléd részére ..... K 40--

600% felárral.

Beszerezhetők a "Patria" nyomda r.-t. nyomtatvány-kezelői osztályában, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Heuke-gőzekéket
 és gőzekealkatrészeket,
 legmodernebb kivitelben azonnal szállítunk

Székely és Társa
 Budapest, VI., Liszt-Ferencz-tér 8.
 Telefon: 96-60. 8087

GYAPJUZSÁKOK jutából és féljutából KALUDI ÉS ELEK-BÉI a legelőcsőbban kaphatók: BUDAPEST, V., Nagykorona-utca 22.

Belga tenyészmének, be ni bikák
 kaphatók gróf Hoyos Miksa németladi uradalmában, Németlad. 9387

Használt és új **ZSÁKOK** kaphatók jutából

KOHN JAKAB zsáknagykereskedőnél, SZEGED, Bocskay-utca 8. szám. TELEFON: 12-68, 12-75. Fiókkülső: WIEN. 9154

Teletetésre 100 drb gulyamarhát vállal
 gróf Hoyos Miksa németladi uradalmában, Németlad. 9388

Az „**BERNHARDT**”-féle, teljesen kovacsolt acélból készült egy- és többvasú gyártmányú **ekék, ekefejek és tartalékrészek, acélboronái és kultivátorai** kaphatók

valamint a „**HAYER SÖHNE EGGENHABRIK**” kitaláló **DRESCHER GYULA** vezérképviselőnél, Budapest, IV., Kassa-Ivor-utca 9. 9449

Kötőfeklánc és zablá
 maximális áron jóval alul kapható

Hajós és Rákos vasárnapgyereskedésében, Budapest, V., Wahrmann-utca 6-8. szám.

Ugyanott különféle más láncok, patkók, patkószögek, szerszámvas, ekevas, fűrészek és minden egyéb vasáru legelőnyösebben kapható. 9361

Segítség a szénhiányon a magasnyomású szélvorbina.

Helyettesítője a gőz-, benzín-, nyersolajmotoroknak. Használható vízszivattyúzára, gazdasági gépek meghajtására, villamosáramfejlesztésre, őrlésre, cséplésre stb. — Szállítja: **Hungár István** malomépítő és gyárberendező vállalata Budapest, VI., Izabella-u. 94. 8136

Teljes malomberendezések, takarmánygyártótelepek, szárítótelepek stb. stb.

Kéteprendszerű gőzekékel bérszántást vállal
Hajdu László gépészmérnök, Budapest, VII., Damjanich-utca 12. 9271

Használt és új **ZSÁKOK, PONYVÁK, ZSINEGEK** kölcsön és eladás **FLEINER JENŐ** és Tsa zsáknagykereskedők, BUDAPEST, V., Perczel-Mór-u. 4. TELEFON: 118-78.

Pavek József szíj- és nyereggyártó Győr.
 Nagy képes árjegyzék kívánatra ingyen! 9249

GYENGE- és ERŐS-áramu villamostelepek, gazdasági telefonok javítását és szerelését jutányosan jótállással készíti: **Heller Vilmos és Társa** elektrotechnikai vállalata Budapest, VII., Jósika-utca 10. szám. Szerelési anyagok állandóan raktáron. 9427/a. Telefon: József 86-57.

Uradalmi bortermést legelőnyösen értékesít MEZŐGAZDASÁGI IPARI VÁLLALAT
 Budapest, VIII., József-körút 49. sz. 8925

GŐZEKE -részleteket mindenféle gyártmányú gőzekéhez készít és szállít precíz kivitelben acélfogaskerekeket, fémosapágyakat, tűzszekrényeket, ekevasakat stb. **SODRONYKÖTELEKE** Eladó: 5-ös „KEMVA” eke altalajturóval. 8103

Visszaküldöm pénzt, ha a rendelt, garantáltan tiszta bőranyagból készült munkásbakancs
 barna tehénbőrből, erős bőrtalppal nem lenne olyan, amilyent Ön vár.

Gazdaságok, szövetkezetek ügybeni áron legelőcsőbban közvetlenül nálam vásárolnak.

Mindenféle cipőárúknak készséggel szolgálok mintaküldeményvel.

Ardó József ezelőtt Schönfeld munkásbakancs-raktár 9801

Üzleti cím: Mintaküldemény utánvéttal, New tetsző visszaküldésért.
BUDAPEST, VI., Vilmos-császár-ut 43. sz.

A legelőnyösen bevált „**ÁSVÁNYI**”-féle szabadalmazott **tengeri-szártépgép** megszünteti a takarmányhiányt!!

Azonnali szállításra kapható a **SCHLICK-NICHOLSON** gép-, waggon- és hajógyár r.-t.-nél, BUDAPEST, VI., Váci-ut 45-47. sz. TÁVIRATI CIM: SCHLICKNICHOLSON, BUDAPEST.

Ugyanott állandóan raktáron van minden egyéb mezőgazdasági gép: 9804
 gőzlokomobilok, cséplőgépek, vetőgépek, szalmakazalozók stb.

Felvilágosítások és ismertetések díjtalanul!

45. SZÁM

STOC
 kap
 egy 50 lóe
 egy 40 lóe
 (ez kisebb g
 is nagyon
 Benzint
 Cím: KELLN
 FlA, Budape
 Berlini-tér 4

Vegy

SCHULZ GÖZT
 Sch
 GYÁRME
 MÁKÁRBE
 BUDAPEST
 TELEFON: JÓZ
 1153

Törött g
 gépre
 újjal azonos
 mel- megl
 lett
 autogén utó
 tésre bármel
 gépműhelyt
 LAKOS és
 hegesztő-gyár
 VI., Béke-10

Forduljon
Mattyók
 Aladár
 okl. mérnök
 Budapest, IX.
 Lónyay-u. 45.

ÉPÍTŐ VÁLL
 és ÉPÍTKEZ
 (legelőcsőbban és
 „Griffin-tér” áruháza
 6

Országos Közvetl
 hu
 ELADNI vagy
 a) birkókat, hársat, tellet
 b) új és használt gépeket
 Vállalatom egész országga
 hátán a legelőcsőbban tel
 rálástól tel

TELEFON: JÓ
 Sörgyőzeim: Mattyók

Elad

Gőzekemozd
 gyártmányú — eg
 rilag javítva, or
 Fekér Miklós Gép
 társaságnál, Buda
 ut 80.

Minden b
Baro
 Minden barom
 tenyésztésből

Thompson világhí
 Vasingh Géza hí
 A

“Patria” r.-t.

STOCK-EKE
kapható:
egy 50 lóerejű 6-vasu,
egy 40 lóerejű 4-vasu
(ez kisebb gazdaságokba
is nagyon alkalmas).
Benzint szállítjuk.
Cím: KELLNER ANTAL és
FIA, Budapest, V. kerület,
Berlíni-tér 4. sz. 9454

Vegyesek

SCHULZ GŐZTÉGLAGYÁR RT.
Schulz
GYÁRMÉMÉNYEK
MÁZARBEFALÁLÁSON
BUDAPEST VI. KER. 23-0412
TELEFON: 4127-23-0412

Törött gazdasági géprészeket
újjal azonos szállásdsg mel-
lett **meghegesztünk**
autogén uton. Hegezs-
tésre bármely gazdasági
gépműhelyberendezünk
LAKOS és SZÉKELY
hegesztő-gyár, BUDAPEST,
VI., Béke-tér 3/a. 8994

Forduljon
Mattyók
Aladár
okl. mérnök
Budapest, IX.
Légye-u. 45.

ÉPÍTŐ VÁLLALATHOZ,
ha **ÉPÍTKEZNI** szándékozik
(legjobb beton- és vasbeton építési munkák).
„Központi” és „Patria” r.t. képviselője
és
Országos Közvetítő Vállalatához,
ha
ELADNI vagy **VENNI** akar
a) birtok, ház, telek, birtok-terület stb.
b) új és használt gépeket, műszaki eszközöket.
Vállalatunk ezért országos körzetben képviselői
hálójára a legkedvezőbb feltételek mellett a legmagyab-
b választást biztosítja. 9410
TELEFON: József 22-99.
Szállás: Mattyók új Budapest.

Eladás
Gőzkemondony, 18 lóerejű,
gyártmányú — egy gép —, gyá-
rilag javítva, olcsón kapható
Fehér Miklós Gépgyár részvény-
társaságnál, Budapest, V., Váci-
ut 80. 4455

GŐZSZANTOGEP
(gőzpreparátor) 80 lóerejű, 7", 12" és 14" mély szántásra,
14-vasu ekével, minden szerelvénnyel és lakócselével, kisebb
és nagyobb gazdaságoknak egyaránt alkalmas. **azonnal**
kapható; a gép **teherszállítására** és egyéb gazdasági
munkákhoz is nagyon alkalmas. 9454
Részletes felvilágosítást készséggel adunk.
Cím: **Kellner Antal és Fia,** Budapest, V., Berlíni-tér 4.

Sorfaikat, gyümölcsfákat, er-
dészeti és mező-
gazdasági magvakat ajánl:
Sándor Lőrincz magkereskedő,
Székesfehérvár. 8514

20 HP. Fowler gőzke-
mozdony — egy gép —,
gyárilag javítva, olcsón kap-
ható Fehér Miklós Gépgyár
részvénytársaságnál, Budapest,
V., Váci-ut 80. 4455

Nád, kb. 100.000 köve, prima,
eladó. Tamásy Testvé-
rek, Budapest, V., Tűzör-
utca 4. szám. 4597

MAV. cséplőgép, 60", új,
de részben hiányosak,
kiegészítő után kifutó gép,
nagyon olcsón kapható Fehér
Miklós Gépgyár részvény-
társaságnál, Budapest, V., Váci-
ut 80. 4455

8 HP. magajáró, eredeti gyári,
tulhevítes, 10 légtörő, ga-
ranált üzemképes, cséplővel
együtt, júniusban kapható
Fehér Miklós Gépgyár részvény-
társaságnál, Budapest, V., Váci-
ut 80. 4454

700—1500 holdig, prima
birtok, kastély,
gazdasági épületekkel, felszerel-
léssel eladó. Österreicher Ber-
nát, Budapest, Aréna-ut 54. 4544

A Resznek Uradalom, Resznek
(Zala megye) 90 holdas direkt-
termő szőlőtelep elfogad elő-
jegyzéseket tavaszi szállására
Noah és Elvira direkttermő,
sima- és gyökérvesszőkre. 4576

Eladó birtok. 490 katasztrális
hold Turkevén. Fekete,
bozóttermőföld, holdanként ára
7000 kor. Csak vevőkkel szemé-
lyesen tárgyalok. Csapó, Buda-
pest, IX., Viola-utca 7. 4577

Új szakkönyvek!!!
Augustin-Darvas: *Ut-
mutatás a vadonter-
mőgyönyörűségeihez* 30-
Andrássy: *Haszná-
lati* 25-
Baltassa: *Cséplőgép-
szerkezete* 60-
Bernátoky: *Szőlőművelés* 30-
— *Veteményes kert* 26-
Bocsa: *Gyümölcs-
termesztés* 10-
— *Zöldfűszek* 4-
— *Gyümölcs- és zöldség-
érikésítése* 40-
Cselöky: *Takarmányozás* 70-
Dörner: *A burgonya ter-
mése* 40-
Druckler: *Szőlők felja-
tása* 12-
Grabner: *Hogy lett Ny-
morfalvából Gaszardó* 16-50
Herzath: *Tyúknevelés* 5-
— *A házinyúl felhasználása*
és érikésítése 6-
Mészáros: *Cirók, köles, repce*
és más termékek 24-
Ignác: *Méhészet* 24-
Kelen: *Erdőgazdaság-pol-
tikai kérdések* 25-
Kodolányi: *Mezőgazdasági*
munkák és tanulók 30-
Konkol: *Thege s: Állat-
tenyésztés* 40-
— *1920. évi gabonatermés*
értékelése 7-
L. Kovács G.: *A házinyúl*
miel használat 10-
Krancher: *A mézőlő mű-
ködése* 25-
Schmidt: *Szarvasmarha*
tenyésztése 36-
Valló: *Méhészet* 48-
— *A fenti árakhoz még*
10% felár számítandó!
Postadíjra egy könyvről 5 K,
minden további könyv után 2
külföldi!
"Patria" r.t. könyvosztálya
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Minden gazda
a Köztelek Olvasó Könyvtár ol-
vasa. Jegyzéket küld "Patria"
r.t. Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Vétel
100-300 holdas birtokot ve-
szek. Ajánlatok ár
és leírással; Krajosovich Nagy-
kátia. 4109

Keresek homokföld v. Ester-
házy-köszöli völgébe,
esetleg gazdasági gépet azok
érté cserébe. Csapó, gépcsernök,
Budapest, IX., Viola-utca 7. 4598

Birtokot, ezer hold kőföld
Pataky, Debrecen, Kigyó-utca
25. szám. 4590

Bérlet
Keresek 500 holdat 1921. évről
bérbe, vagy 150-200
holdat megvételre. Székely,
Zalapacsa. 4567

Bérbeadó januártól 538 holdas
zalatárnyi birtok-
kom. Sárkány Imréné, Nagy-
bajom, Somogy m. 4596

Új és használt ZSÁKOK és PONYVÁK
vételre és **KLEIN SÁNDOR**
BUDAPEST, VI., Eötvös-
utca 8. Telefon 31-18. 9174

Legujabb!!
**Karbid-
gyorsfűzők,** 9416
Karbid
mint lámpa is használható.
minden mennyiségben.
Lakos és Székely gépgyár
Budapest, VI., Béke-tér 3.

Minden gazda
a Köztelek Olvasó Könyvtár ol-
vasa. Jegyzéket küld "Patria"
r.t. Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Vétel
100-300 holdas birtokot ve-
szek. Ajánlatok ár
és leírással; Krajosovich Nagy-
kátia. 4109

Keresek homokföld v. Ester-
házy-köszöli völgébe,
esetleg gazdasági gépet azok
érté cserébe. Csapó, gépcsernök,
Budapest, IX., Viola-utca 7. 4598

Birtokot, ezer hold kőföld
Pataky, Debrecen, Kigyó-utca
25. szám. 4590

Bérlet
Keresek 500 holdat 1921. évről
bérbe, vagy 150-200
holdat megvételre. Székely,
Zalapacsa. 4567

Bérbeadó januártól 538 holdas
zalatárnyi birtok-
kom. Sárkány Imréné, Nagy-
bajom, Somogy m. 4596

CSILLAG GYULA
szivattyú- és gépgyár,
Budapest, V., Tisza-u. 8.
Telefon: 170-15.

Uradalom és gazdák
figyelmébe!
Kőfordó szivattyúk kony-
harkortéssel felszerelésre, ren-
geteg mennyiségű víz szál-
lítására. Tűzoltókocsi, kő-
lőföld szivattyúk, gőzke-
zelőgépek és többi szivattyú-
típusok gyártása. 8277

Megjelentek:
A FALU NAPTÁRA
1921. évre.
Ára bérmentes küldéssel
24 korona.

ÚJ BARÁZDA NAPTÁR
1921. évre.
Ára bérmentes küldéssel
24 korona.
Megrendelésnél kérjük az
összeget előre beiktatni.
"Patria" r.t. könyvosztálya
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Tejszeparátorokat és modern vajköpülőket
készít és orváltára szállítunk. Már 2 tehénnél is a
aparator vételére a fokozott vajhozamból is rövid
idő alatt megterül.
Ajánlatot szolgál:
FEHÉR MIKLÓS GÉPGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V., VÁCI-UT 80. SZ.

Bármilyen minta szerinti
nyomtatványt vagy könyvet
mérés nélkül árban készít a
"PÁTRIA" nyomda r.t.
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

**A Bányai főhercegi uradalom felügyeli-
sége** (posta Bányai, Arad megye) **előjegyzé-
seket elfogad,** míg a készlet tart
nemesített
"Bányai lófogu" és
nemesített
"Bányai korai keményszemű"
tengerire,
akár csöves, akár szemes állapotban. 9415

VESZÜNK legmagasabb napi
árú eiszorrendű
réli szénát, vetett takarmányt, lóheret, lucer-
nát, baltacint, zabosbükönyt, muhart stb.
ab vagon berakó állomás. Nagyobb tételeknél
preseket rendelkezésre bocsátunk.
Bettlheim W. Sam. és Fiai, Nagykanizsa.
Sürgönyeim: Bettlheim Fiai. 9392

Szimmenthali tenyészbirkák
eladók gróf Esterházy Miklós Móric uradalmá-
ban, Csákvár, vasutállomás Bicske. 8268

Elsőrangú kivitelű gazdasági szekerek, páros- és
**gépek és min- den más mezőgazdasági eszköz azonnal be-
szerezhető a Debreceni Mezőgazdasági Gépgyár Részvénytársaságnál.** 9411

FOKOZZUK GAZDASÁGAINK JÖVEDELMÉT!
Telefon: 97-62 **"IRUS-MŰVEK"** MAGY. KÖZPONTI MŰSZAKI IRODA
BUDAPEST, VI., PODMARICZKY-U. 21. Sürgönyeim: IRUSMŰVEK.
Specialitásként szállít azonnal: **LEGJOBBAN BEVÁLT SZAB.**
"IRUS" DARÁLÓKAT és **MALOMBERENDEZÉSEKET**
az összes gazdasági magvak, szálás és rostos termények feldolgozására.
Bárki által kezelhető, kevés helyszükséglettel, bármely épületben felállítható.
Különleges DARÁL, ÓRÖL, CSIRÁTLANÍT, HÁNTOL.
kivitel!
Specialis gépeink részére **GAZDASÁGOK, KÖZSÉGEK, SZÖVETKEZETEK** stb.
tekintélyes jövedelmet biztosítanak.
Elsőrendű referenciák. Legmészebbmenő jóállás.
Képes árjegyzék, költségvetés ingyen és bérmentve. 9314

Minden baromfityesztőnek nélkülözhetetlen!
Baromfityesztési tanácsadó
Minden baromfikedvelő, de főleg azok részére, kik a baromfi-
tyesztésből mint egyedüli keresetforrásból megélni akarnak.
***** 50 szövegábrával. *****
Thompson világírui amerikai telepéről származó Ringlet-Plimut-törzsről és néhai
Vastagh Géza hírneves festőművésztünk eredeti rajzairól készített képekkel.
Ára bérmentes küldéssel 53 korona.
"Patria" r.t. könyvosztálya, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám (Köztelek).

Állást keresők

Gazd. alkalmazottak

Kiváló szakér., volt államvadász... 4476

35 éves, női kertes... 4443

Főgépész, 30 éves... 4476

Segédítész, 30 éves... 4477

Főkertes, 30 éves... 4477

Főkertes, 30 éves... 4477

Okl. gépész és patkókovács... 4477

Gépszakmunkás, 30 éves... 4477

Gépszakmunkás, 30 éves... 4477

Kovácsmester, 30 éves... 4477

Gépszakmunkás, 30 éves... 4477

Kertész, 30 éves... 4477

Gőzekefőgépész, 30 éves... 4477

Gőzekefőgépész, 30 éves... 4477

Gazdasági gyakorlati bíró... 4550

Állást kereső... 4551

Jó szaktudással rendelkező... 4552

Vadói vagy segédterelő... 4553

Első lovas... 4554

Gépez, 30 éves... 4555

Ispan, 30 éves... 4556

Gépez, 30 éves... 4557

Vincellér, 30 éves... 4558

Kerész, 30 éves... 4559

Ispani, 30 éves... 4560

Kertész, 30 éves... 4561

Kertész, 30 éves... 4562

Házvezetőnek... 4583

Szövegíró... 4584

Keregyártómester... 4585

Kovácsmester... 4586

Uj szövegíró... 4587

Bolgarkertes... 4588

Egy végzettséggel rendelkező... 4589

Okleveles... 4590

Főgépész... 4591

Gépez... 4592

Urasági... 4593

Mükertes... 4594

Kulcsár... 4595

Kovácsmester... 4609

Főkertes... 4610

Középkorú... 4611

Mükertes... 4612

Rakentenyésztés... 4613

Eladó... 4614

100 drb... 4615

Eladó... 4616

Szöke... 4617

Belga mén... 4618

Patkányfogó... 4619

Előrendű eredeti... 4620

VESZ és ELAD

prima fehér, bastard és pirostarka

Jármosökröket,

továbbá mindenféle tenyész- és növendékjószágot,

GYENESEY GÁBOR

törv. bej. termény-, állat- és élelmiszernagykereskedő

BUDAPEST, Károly-kört 3., főemelet 2.

Telefon: József 116-11.

Sürgönyeim: „Eltető”

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Sertésmiskarolás

An. é. gazdasági minőségű...

Franciscus János...

Kaposvár, Zrínyi-utca 22.

Sürgönyeim: „Eltető”

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

Eladó a Mikódi uradalomban...

45. SZAM

KISHIRDETÉSI AR: Min...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

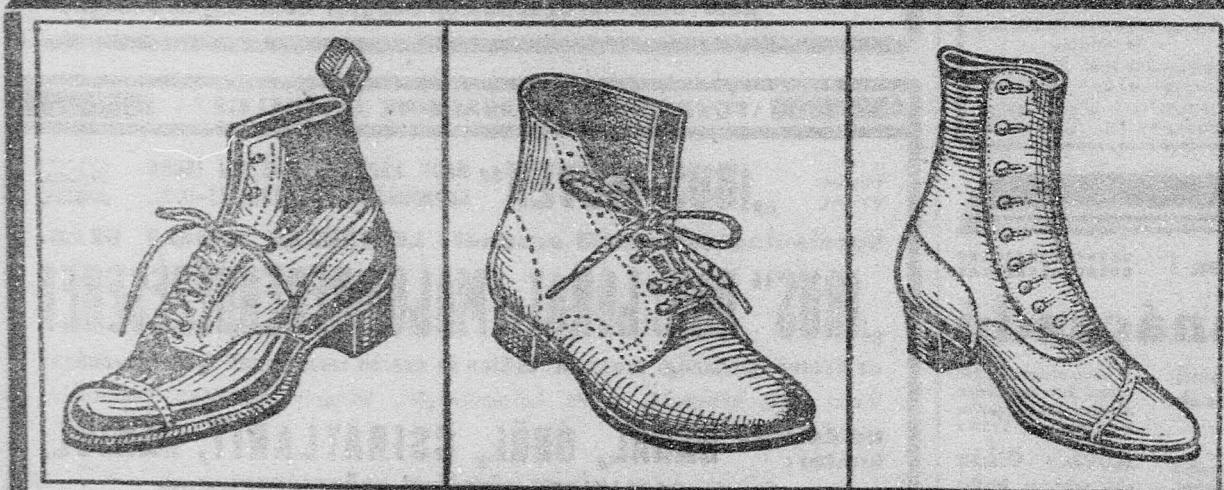
Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Számtalan elismerőlevél állami intézetektől, szövetkezetektől és uradalmaktól.

Kérje képes árjegyzékünket, melyet díjmentesen küldünk!

Uradalmaknak, gazdáknak,

szövetkezeteknek, bányáknak,

beszerzési csoportoknak

legmegbízhatóbb minőségű

munkásbakkancsokat, tisztviselő-

cipőket és finom női cipőárakat

nagybani árak mellett szállít az

évek óta megbízhatóan elismert

MÜLLER L. K. és TÁRSA cég

BUDAPEST, IV., Károly-kört 4., I. emelet.

„KISIRDETÉSI AR” folytatása a 841. oldalon.

45. SZAM

KISHIRDETÉSI AR: Min...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Földbirtokosok figy...

Gőzekék,

ASTRA GÁZEKÉK, LAKÓKOSZIK, SODRONYKÖTELEK
azonnal szállíthatók.

MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRŐGYŰKÖSÉGE
BUDAPEST, VILMOS-CSÁSZÁR-UT 32. 9283

LÓSZERSZÁM prima bőrből,
IGÁS és JUKKER
nagy raktára.

GÁL MIHÁLY szíjgyártó, Budapest, VI., Lázár-u. 16. (Operaház mögött)

Héveder LÓSZERSZÁM ára 400 koronától 1700 koronáig.

Október havi
legújabb
gazdasági
szakkönyvjegyzéket

ingyen küldi a "Patria" r.-t.
könyvtárára, Budapest,
IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

UJ RENAULT AUTÓK,
személy- és teher-
PNEUMATIK és AUTÓCIKKEK.
REIMAN GYULA

9186
BUDAPEST, V., Vörösmarty-(azelőtt Gizella)-tér 3. sz.

SZÁMITÓ GAZDA mindenféle gabonát, szemes
és csövestengerit csak eredeti

LANZ darálógéppel } őrlés és
örölógéppel } darálás.
lisztelőmalommal }

Ajánlattal szolgál a vezérképviselőt: 9043

HANN ARTHUR és TÁRSAI, Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.

KOMNICK-féle 40—45 és 80—100 HP. MOTOREKÉK,
MACLAREN-féle magajáró és kétgéprendszerű GŐZEKÉK,
FAHR-féle MAROKRAKÓ- és KÉVEKÖTŐÁRATÓGÉPEK,
FLÖTHER-féle FOGATOSÉKÉK, KULTIVÁTOROK, JÁRGÁNYOK,
SZECSKA- és RÉPAVÁGÓK, DARÁLÓK, GŐZ- és MOTOROS-CSÉPLŐK,
BOLINDER-féle NYERSOLAJMOTOROK és LOKOMOBILOK

prompt szállításra, jutányosan kaphatók

FLEISCHL SAMU CÉGNÉL, BUDAPEST, V.,
Nádor-utca 28.

Mindenféle kisebb gépek és eszközök. Műszaki cikkek. Olajok
és egyéb kenőanyagok. Díjtalan mérnöki kiküldés. 8295

**Olesón szánthat motoros ekéjével,
gázfejlesztőkészülékkel**

ha az általunk
gyártott szá-
badalmazott

szántógépjét felszerelteti, melynek üzembiztonságáért szavatosságot
vállalunk. Ugyanazon feltételek és egyenlő
mennyiségű szántás mellett az üzemeltetés-
nél, a benzinnel való szántással szemben **85%-ot takarít meg.**

I hold (1200 □-ös) szántásához szükséges:

minimálisan 12 kg. benzin a K 55— K 660—

ezzel szemben gázfejlesztőkészülékkel:

faszén, maximum 20 kg. a K 5— K 100—

holdankénti megtakarítás tehát K 560—

Közeli, kenőanyag stb. ugyan-
annyi szükséges, mint a benzin-
nel való szántáshoz. 9318

Saját érdekében
kérjen árajánlatot!

„FRIED“-féle gépgyár és vasöntőde, MISKOLC.

CEMENTIPARI GÉPEKET.

Betontégla, cementtöcserep, üreges betonblokkok, cement- és mozaiklapok,
kutyűrűk, betonszövek, itatórályuk, kerítésoszlopok és egyéb építőanyagok
előállítására gyárt és teljes homokértékesítő telepeket és aszbeszpalagáryakat
berendez:

SZÁNTÓ és BECK mérnök speciális gépgyára
Budapest, X., Gyömrői-ut 76-78. sz.

Vilamos Kispeszt, Biehn-gyári megálló. 9336 Telefon: József 50-88, 90-34, 49-28.

Árlisták, költségvetések díjmentesen!

KREISLER JENŐ malomépítő és
berendező vállalat
BUDAPEST.

Iroda, műhely és raktár: VI., Váci-ut 69.

**Eredeti Mayer-triőrök, malom- és darálójaratok
gazdasági malmok raktárról azonnal szállíthatók.**

**Rosták, triőrök,
répavágók, szecskavágók,
ekék, vetőgépek,
borsajtók,** valamint mindennemű egyéb
mezőgazdasági gépeket

egelőcsőbb árban és a legjobb minőségben azonnal szállít

Nemzetközi Kiviteli és Behozatali R.-T.

Géposztálya

Budapest, VI., Váci-körut 7.

Telefon: 10-22 és 78-42.

Sürgöny: Interexim.

**Ekék
Boronák
Szecskavágók
Répavágók
Morzsolók
Vetőgépek**

**Motorok
Motorekék
Szívógázgenerátorok
Cséplőkészletek
Malomberendezések
Darálók**

Elsőrangú kivitelben, jutányos áron kaphatók.

DÉNES B. Részvénytársaság, BUDAPEST, VI. kerület,
Vilmos-császár-ut 61. sz.

8903-9154

DISTOL biztosan ható szer a **mételykór** ellen

Dr. MAREK JÓZSEF állatorvosi főiskolai ny. r. tanár kísérletes vizsgálatai szerint

Készíti: **„CHINOIN“** gyógyszer- és vegyészeti termékek gyára r.-t. (Dr. Kereszty és Dr. Wolf) Ujpest, Tó-utca 5.

Közelebbi felvilágosítással és használati utasítással a gyár szívesen szolgál.

8428

„PATRIA“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. (Köztelek)